

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Silver Arrak

**ETTEVÕTTE JÄTKUSUUTLIKKUS VAASAN BALTIC
AS NÄITEL**

Lõputöö

Juhendaja: Maret Guldenkoh, MBA

Tallinn 2016

SISEKAITSEAKADEEMIA LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

Finantskolledž	Juuni 2016
<p>Töö pealkiri eesti keeles: Ettevõtte jätkusuutlikkus Vaasan Baltic AS näitel</p> <p>Töö pealkiri võõrkeeles: A Company's Sustainability, Based on the Example of Vaasan Baltic Ltd.</p> <p>Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ja koosneb 49 leheküljest, s.h. lisad 10 lehekülge.</p> <p>Lõputöö eesmärgiks on analüüsida ettevõtte jätkusuutlikkust Vaasan Baltic AS näitel. Eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised ülesanded:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Anda ülevaade ettevõtluse olemusest. 2. Anda ülevaade finantsanalüüsi olemusest. 3. Analüüsida Vaasan Baltic AS turupositsiooni. 4. Teostada Vaasan Baltic AS jätkusuutlikkuse välja selgitamiseks efektiivsuse analüüs. <p>Lõputöö eesmärgi saavutamiseks kasutati kvantitatiivset uurimismeetodit. Andmed finantsanalüüsi teostamiseks saadi ettevõtte majandusaasta aruannetest. Uurimustulemusena selgus, et Vaasan Baltic AS on esimese tegevusaastaga kindlustanud hea turupositsiooni. Ettevõtte jätkusuutlikkuse analüüsist selgus, et ettevõttes on siseseatud konservatiivne kulude juhtimine. Finantsnäitajate muutuste analüüs tõi välja oluliste näitajate (müügikäive, kasum, raha) kasvutrendi. Vaasan Baltic AS suhtarvude analüüsist selgus, et likviidsus- ja maksevõime näitajad on nõrgad ja jäävad alla heakskiidetud norme.</p>	
<p>Võtmesõnad: ettevõtlus, finantsanalüüs, likviidsus, rentaablus.</p>	
<p>Võõrkeelsed võtmesõnad: entrepreneurship, financial analysis, liquidity, profitability</p>	
<p>Lõputöö seos riiklike arengukavade ja prioriteetidega: Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014-2020</p>	
<p>Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu</p>	
<p>Töö autor: <i>Silver Arrak</i></p> <p>Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjalikest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Olen nõus oma lõputöö avaldamisega elektroonilises keskkonnas.</p> <p>Allkiri:</p>	
<p>Vastab lõputöö nõuetele</p> <p>Juhendaja: Maret Güldenkoh</p>	<p>Allkiri:</p>
<p>Kaitsmisele lubatud</p> <p>Kolledži direktor: Uno Silberg</p>	<p>Allkiri:</p>

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. FINANTSANALÜÜSI VAJALIKKUS ETTEVÕTJALE	7
1.1 Ettevõtluse olemus	7
1.2 Ettevõtte finantsanalüüsi tähtsus	13
2. KASVUFAASIS ETTEVÕTTE ARENG VAASAN BALTIC AS NÄITEL.....	19
2.1 Ettevõtte Vaasan Baltic AS turupositsioon Eestis	19
2.2 Vaasan Baltic AS efektiivsus	25
KOKKUVÕTE	31
SUMMARY	33
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	35
TABELITE JA JOONISTE LOETELU	39
LISAD.....	40
Lisa 1. Majanduskeskkonna SWOT	40
Lisa 2. Vaasan Baltic AS SWOT	41
Lisa 3. Analüüsitavate Ettevõtete finantsnäitajad	44
Lisa 4. Bilansi horisontaalanalüüsid	45
Lisa 5. Analüüsitavate ettevõtete 2013. ja 2014. aasta kasumiaruanded	46
Lisa 6. Analüüsitavate ettevõtete rahavoogude aruanded 2013. ja 2014. aastal.....	48

SISSEJUHATUS

Ärimaailmas hinnatakse ettevõtte tegevuse tulemuslikkust enamasti kasumlikkuse alusel. Kasumi suurendamiseks on juhtkonnal kaks võimalust: tõsta väljamüügi hindu või vähendada tegevuskulusid. Tihe konkurents turul välistab esimese võimaluse. Ettevõtte kasumlikkust mõjutavad ettevõtluskeskkond, maksuseadused ressursside olemasolu ja maailma majanduses toimuv. Ettevõtte strateegiat välja töötades ja ellu viies kujundab juhtkond ettevõtte käekäiku. Majanduslike otsuste langetamiseks saab juhtkond vajaliku informatsiooni finantsaruannetest. Suhtarvude abil on võimalik hinnata erinevate tootegruppide kasumlikkust, avastada tootmise kitsaskohti ja prognoosida ettevõtte majandustulemusi ning võrreldes neid teiste, sama tootmisvaldkonna ettevõtete majandustulemustega ja anda ühtlasi ka hinnang ettevõtte turupositsioonile.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi koostatud Eesti ettevõtluse kasvustrateegia aastateks 2014-2020 tähelepanu keskmes on Eesti jõukuse kasvatamine, tootlikkuse ja efektiivsuse tõstmine ning ettevõtluse ergutamine. Ministeeriumi kavandatud strateegia eesmärgiks on saavutada targa majandusega riik, töötajate sissetulekute suurenemine ja ettevõtluses loodava lisandväärtuse kasv sealhulgas kaupade ja teenuste ekspordist.

Lõputöö aktuaalsus seisneb pidavalt muutuvast majanduskeskkonnast. Riik paneb ettevõtetele järjest rohkem kohustusi maksude ja aktsiiside näol. Ajakirjandusest võib lugeda ettevõtjatest, kes lõpetavad Eestis tootmise ja suunduvad soodsamat ettevõtluskeskkonda otsima.

Lõputöö uudsus seisneb alustava ettevõtte osalemises Eestis hetkel kehtiva ettevõtlusstrateegia elluviimisel. Sellest tulenevalt on oluline jälgida ettevõtte jätkusuutlikkust juba tema esimestel tegutsemisaastatel. Vaasan Baltic AS sisenes Eesti majandusmaastikule kehtiva ettevõtlusstrateegia algusaastatel. Vaasan Baltic AS annab tööd 150 inimesele ja 98% toodangust eksporditakse. Alates 2015. aasta juunist kuulub Vaasan Baltic Lantmännen Unibake koosseisu.

Töö probleemiks Vaasan Baltic AS jätkusuutlikkuse hindamisel on tema lühike tegutsemisaeg, kuna esimestel tegevusaastatel võivad ettevõtte jätkusuutlikkuse

analüüsi tulemusi mõjutada tootmise käivitamiseks tehtud kulutused ja tavapärasest suuremad turunduskulud.

Lõputöö eesmärgiks on analüüsida ettevõtte jätkusuutlikkust Vaasan Baltic AS näitel. Eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised ülesanded:

5. Anda ülevaade ettevõtluse olemusest.
6. Anda ülevaade finantsanalüüsi olemusest.
7. Analüüsida Vaasan Baltic AS turupositsiooni.
8. Teostada Vaasan Baltic AS jätkusuutlikkuse välja selgitamiseks efektiivsuse analüüs.

Lõputöös kasutatakse kvantitatiivset uurimismeetodit ja teostatakse finantsanalüüs olulisemate suhtarvude osas. Finantsanalüüs teostatakse Vaasan Baltic AS 2013- 2014 majandusaasta aruannete alusel. Konkurentsianalüüsis lähtutakse tegevusvaldkonnas tegutsevate ettevõtete keskmistest näitajatest. Samuti võrreldakse olulisemate bilansi- ja kasumiaruande elementide muutuste dünaamikat analüüsitavaate aastate vältel.

Lõputöö koosneb kahest peatükist. Esimeses peatükis selgitatakse ettevõtluse olulisust ja finantsanalüüsimisel kasutatavaid olulisi komponente. Esimeses alapeatükis selgitatakse ettevõtluse olemust, ettevõtlust mõjutavaid sisemisi ja väliseid tegureid ning antakse ülevaade Eestis kehtivatest ettevõtlusvormidest. Teises alapeatükis antakse ülevaade põhilistest finantsaruannetest ning analüüsimeetoditest ja selgitatakse töös kasutatavaid finantstermineid.

Teises peatükis selgitatakse välja kasvufaasis oleva pagaritööstusettevõtte jätkusuutlikkus. Esimeses alapeatükis analüüsitakse ettevõtte jätkusuutlikkust välise majanduskeskkonna ja konkurentsitingimuste kaudu. SWOT-analüüsi abil hinnatakse majanduskeskkonna tugevaid ja nõrku külgi. Ettevõtte konkurentsivõimelisuse hindamiseks võrreldakse Vaasan Baltic AS'i näitajaid võrdluseks valitud ettevõtete näitajatega. Teises alapeatükis teostatakse Vaasan Baltic AS efektiivsuse analüüs lähtuvalt teoreetilises osas esitletud finantsanalüüsi meetoditest. Analüüsitakse efektiivsust ja saadud tulemusi võrreldakse konkurentide majandusnäitajatega.

Lõputöö kirjutamisel kasutatakse erialast kirjandust, teadusartikleid ning kehtivate õigusaktide redaktsioone seisuga 01.01.2016.

1. FINANTSANALÜÜSI VAJALIKKUS ETTEVÕTJALE

1.1 Ettevõtluse olemus

Ettevõtlus on mõttelaad ja elustiil, mida saab võrrelda loominguga, kus unistusest või ideedest kasvavad aastasadu edukalt toimivad dünastiad. Innustavaid edulugusid võime leida lähemalt ja kaugemalt. Ettevõtlus annab võimaluse teostada oma ambitsioone ja unistusi, pakub võimalust teha just seda tööd, mis meeldib, olla sõltumatu. Kaasaegse infotehnoloogia arengu tulemusena on võimalik ettevõtet juhtida sõltumata ajast ja kohast. Ettevõtlus tähendab ühtlasi ka vastutuse võtmist ja suurt töökoormust. Riigi ja ühiskonna tasandil tähendab vaba ettevõtluse olemasolu ühte riigi alustaladest. Tänu ettevõtlusele toimub riigi igakülgne areng. Seaduste piires tegutsevat ettevõtjat võime pidada riigi kodanike edumeelsemaks osaks.

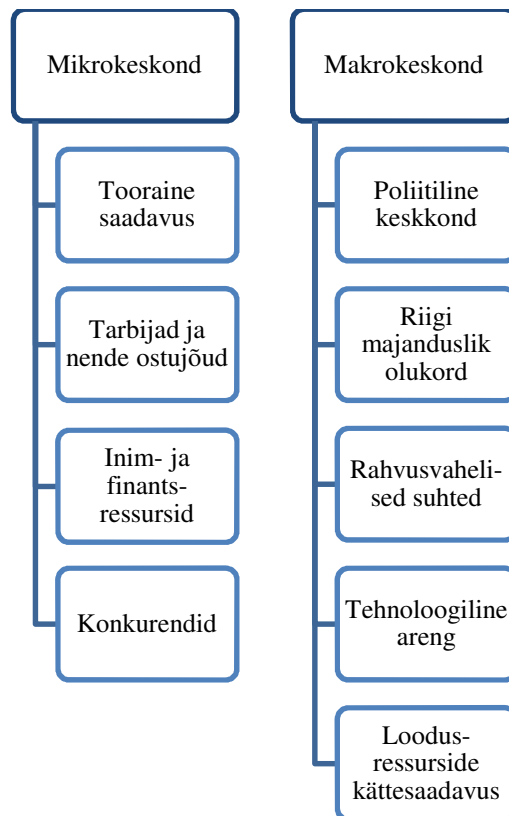
Vastavalt ühiskondlikele oludele on majandusteadlased ettevõtja ja ettevõtluse mõistet selgitanud erinevalt. Cantillon oma 18. sajandi keskpaigas läbiviidud uuringus kirjeldas ettevõtjat kui ratsionaalset otsustajat, kes lepib riskide olemasoluga. 1950. aastal nimetab Shumpeter ettevõtjaks isikut, kes on võimeline muutama uue idee edukaks, tulutoovaks uuenduseks. (Miettinen, Teder, lk 35) Dovelac (2014) kirjeldab ettevõtjat kui inimest, kes otsib üheaegselt nii uusi ressursse kui turge ning kombineerib neid. Ta defineerib ettevõtjat läbi tema isiklike oskuste ja omaduste. Kaasaegsema selgituse kohaselt on ettevõtlus uute ettevõtete ja organisatsioonide loomine, eesmärgiga viia ellu oma äriidee, täites sealjuures ka seotud osapoolte huvid (Raasiku Vallavalitsus, 2013). 2006. aasta oktoobris Euroopa Komisjoni organiseeritud konverentsil esitati järgmine ettevõtluse definitsioon: „Ettevõtlus on dünaamiline ja sotsiaalne protsess, kus inimesed üksi või üheskoos määratlevad uuendusvõimalused ja tegutsevad sihipäraselt nende elluviimiseks kas sotsiaalses, kultuurilises või ärilises kontekstis.“ (Sirkel, *et al.*, 2008)

Eesti ettevõtluse lähiajalugu iseloomustab kiire areng nõukogudeaegsest kollektiivmajandusest eraettevõtluseni. Eesti keeles mõistetakse sõna „ettevõtlus“ alla sageli äri. Sellise keelekasutuse tagamaid selgitab Tõnis Mets viitega Eesti ajaloolisele taustale. Nõukogude korra ajal oli nõ „äri tegemine“ kuni Mihhail Gorbatšovi võimuletulekuni kriminaalkorras karistatav. (Mets, *et al.*, 2015) Ettevõtlusmudel Eesti Vabariigis on üles ehitatud lähtuvalt omandivormist, ehk omandisuhete kogumist, mis

annab informatsiooni, kellel on omandiõigus. „Omandiõigus on omaniku juriidiliselt tagatud õigus kasutada ja käsutada oma vara ning nõuda ka teistelt isikutelt sellekohast käitumist. Saame eristada avalikku omandit ehk riigi- ja munitsipaalomandit ning eraomandit“. (Möller, 1998, lk 19) Sellise tähenduse ettevõtlusele annab ka 1995. aastal vastuvõetud ja Eesti ettevõtlust reguleeriv äriseadustik, mille alusel on ettevõtjaks füüsiline või juriidiline isik, kelle eesmärgiks on kaupade või teenuste pakkumine kasu saamise eesmärgil ja ettevõtte on majandusüksus, mille kaudu ettevõtja tegutseb. Ettevõtte omakorda koosneb talle kuuluvatest varadest, õigustest ning kohustustest. (Äriseadustik, 2016) Tulumaksuseaduse järgi on ettevõtlus samas isiku iseseisev majandus- või kutsetegevus, mille eesmärgiks on tulu saamine. Lisaks kasu saamisele kaupade ja teenuste müümisest loetakse tulumaksuseaduse järgi ettevõtluseks ka tulu saamist vallas- või kinnisasja rendile andmisest ja autoriõigustest tulenevate õiguste kasutada andmist või nende võõrandamist raha eest. (Tulumaksuseadus, 2016)

Ettevõtluse eesmärgiks on kasum, kuid ettevõtjaid võib jaotada tulu taotlevateks ja mitte-taotlevateks. Tsiviilseadustik jagab ettevõtteid eraõiguslikeks juriidilisteks isikuteks ning avalik-õiguslikeks isikuteks. (Tsiviilõiguseaduse üldosa seadus, 2016) Lõputöös keskendutakse tulu taotlevatele ettevõtjatele.

Ettevõtlusprotsessi alustamise juures saame eristada kolme faasi: ideefaas, algusfaas ning kasvamine (Dovleac, 2014). Ettevõtlusega alustades tuleb ettevõtjal arvestada välisest keskkonnast tingitud teguritega. (joonis 1) Väliskeskkond koosneb ettevõtja poolt kontrollimatutest välisjõududest ja jaguneb kaheks - mikro- ja makrokeskkond. Mikrokeskkond hõlmab tasandit, kus ettevõtja tegutseb. Mikrokeskkonna teguriteks on tooraine saadavus, tarbijad ja nende ostujõud, konkurendid, inim- ja finantsressursid. Väline makrokeskkond mõjutab ettevõtjaid tootmisväliselt nii rahvuslikul kui ka rahvusvahelisel tasandil. Siia kuuluvad poliitiline keskkond, riigi majanduslik olukord tervikuna, rahvusvahelised suhted, tehnoloogiline areng ja loodusressursside kättesaadavus. (Kallam, *et al.*, 2003, lk 23)

Joonis 1. Ettevõtte tegevust mõjutavad tegurid (Kallam, *et al.*, 2003, lk 23, autori koostatud)

Riigis kehtivad seadused ja regulatsioonid ning ühiskonnas kehtivad tavad loovad raamistiku, milles ettevõtjad saavad ja tohivad tegutseda. Riigi ettevõtluse reguleerimine toimub peamiselt järgmiste valdkondade kaudu: riigi majanduspoliitika ja –strateegia, maksusüsteem, kehtestatud reeglistik ettevõtete alustamiseks ja lõpetamiseks, turu funktsioneerimise üldreeglid, garantiide süsteem ja ettevõtluse piirangud, riiklikud programmid ja riigipoolsed toetused ning keskkonnakaitse. (Kallam, *et al.*, 2003, lk 24) Demokraatlikes riikides võib riigi majandusega seotud ülesanded jagada nelja valdkonda- majandustegevuse ja eraomandi õiguslike raamide määramine; majanduse stabiliseerimine; vaba konkurentsi tagamine ja tulude ümberjaotamine (Randmaa, *et al.*, 2007).

Riigi ettevõtluspoliitika peamiseks eesmärgideks on ettevõtlikkuse soodustamine, töökohtade loomine, riigi ettevõtete konkurentsivõime tõstmine. Riigi ettevõtluspoliitika peab tagama ka regionaalse arengu tasakaalu. (TTÜ Kuressaare Kolledž, 2006, lk 80) Valitsuse poliitiline ülesanne on tagada riigis majanduse kasv, madal töötuse määr, vähene inflatsioon ja ekspordi kasv. Millisel määral valitsus oma eesmärgid

saavutab, sõltub sellest, millised tingimused antud riigis ettevõtluse arenguks on loodud. Poliitilisel süsteemil on oluline roll selles, kuivõrd stabiilne või vastupidi - kui muutlik on riigi ettevõtluskeskkond. (Kallam, *et al.*, 2003, lk 24) Riigi rahapoliitikaga määrab riigi valitsus raha hinna ja selle kättesaadavuse. See omakorda mõjutab intressimäärasid ja riigis ringlevat rahahulka, inflatsiooni ja ettevõtete rahavoogusid. (Kallam, *et al.*, 2003, lk 25) Riigi fiskaalpoliitikas omab tähtsat ja olulist rolli kehtiv maksusüsteem. Kehtestatud maksud ning kehtivad maksumäärad moodustavad riigieelarve tulubaasi.

Maksupoliitikaga mõjutab valitsus ettevõtete arengut kaudselt. Riigi maksusüsteem võib soodustada ettevõtlust või vastupidi, mõjuda ettevõtlusele hoopis pärssivalt. Hea maksusüsteem on selline, mis täidab riigikassat, mõjutab majandusprotsesse riigile soovitud suunas, ei riiva õiglustunnet ning on arusaadav ja läbipaistev. (Ulst, Hanson, 1996, lk 42) Ettevõtjate seisukohast on hea maksusüsteem selline, mis soodustab majanduslikku aktiivsust, mis on lihtsalt administreeritud ja maksude deklareerimine lihtne. Edumeelse ettevõtluskeskkonna seisukohalt peab hea maksusüsteem olema paindlik, kiiresti reageerima majandusolukorras toimuvatele muutustele. Maksude kaudu toimiv poliitiline süsteem peab kajastama maksumaksjate poliitilisi eelistusi ja vastama ühiskonna enamuse arusaamale õiglusest. (Ulst, Hanson, 1996, lk 43)

Majanduspoliitilised prioriteedid ja suhted fikseerib riik valitsuse poolt koostatavas majanduse arengukavas (Rükkal, 2003, lk 25). Töö kirjutamise ajal kehtiv arengukava hõlmab aastaid 2014-2017. Selles osutatakse erilist tähelepanu kaupade ja teenuste ekspordi suurendamisele. (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 2013) Vaasan Baltic AS toodangust üle 95% läheb ekspordiks (Vaasan Baltic AS, majandusaasta aruanne, 2014).

Inimesed on igale ettevõttele strateegiliselt tähtsad. Kliendid on sihtgrupp, kellele ettevõtte toodang on suunatud. Ettevõtte peab olema kursis nende ostukäitumisega ja võimeline ka ette nägema nende ostukäitumise võimalikku muutumist. On oluline värvata professionaalsed töötajad ning välja selgitada, kas tegutsemispiirkonnas on vajalikul hulgal vastavate oskustega ja haridusega spetsialiste. Arvamusjuhid ja huvigruppide eksperdid mõjutavad avalikku arvamust ja selle läbi tarbijate ostukäitumist. Kõik see kokku moodustab sotsiaalse keskkonna, mis eksisteerib

väljaspool ettevõtte mõjusfääri, kuid mõjutab igapäevaselt ettevõtte käekäiku. (Kallam, *et al.*, 2003, lk 39)

Järjest rohkem võib kohata väljendeid „säästlik tootmine“, „keskkonnahoidlikkus“ või „säästlik tarbimine“. Mitmete teadlaste ennustuste kohaselt, kui me kohe ei vähenda kahjustavat mõju keskkonnale, on tagajärjed pöördumatud. (Suppi, 2013, lk 83) Looduskeskkonnaga üheks seonduvaks probleemiks on ressursid, nende efektiivne kasutamine ja saastatus, mis tekib ettevõtluse tagajärjel. Looduskeskkonnaga seotud küsimusi reguleerib keskkonnaõigus, mille eesmärgiks on tagada kõigi keskkonna komponentide ja ökosüsteemide eksisteerimine ja omavaheline tasakaal. Rahvusvaheliselt tunnustatud keskkonnaõiguse printsiibid on keskkonna kaitsmine ja säilitamine ja ettevaatus. (Kallam, *et al.*, 2003, lk 36)

Looduskeskkonna kaitse olulisusele viitab ka 2015. aasta novembris Pariisis alanud ja 13 päeva kestnud kliimakonverents, kus 195 riigi juhid sõlmisid rahvusvahelise kliimakokkuleppe, mis võimaldab hoida ülemaailmset kliima soojenemist alla 2°C. (Rank, 2015) Kaasaegne ettevõtte ei sõltu tänapäeval ainult konkreetsetes riigis kehtivatest seadustest ning turutingimustest. Järjest rohkem peavad ettevõtted arvestama maailmamajanduses ja -poliitikas toimuvaga üldiselt.

Eesti Euroopa Liiduga liitumine andis Eesti ettevõtetele juurde tegutsemisvabadust ja takistusteta juurdepääsu EL-i suurele turule. 2010.aastal võeti Eesti vastu eurotsooni ning Eesti kroon vahetus EL-i ühisraha, euroga. Eurotsooniga liitumine tegi Eesti ettevõtetele välispartneritega suhtlemise lihtsamaks ja andis kindlustunde välisinvestoritele. (Kirna, 2012)

Ettevõtte sisekeskkond on loodud inimeste poolt, loodud ettevõtte juhtide otsustega ning hõlmab järgmisi valdkondi (Tallinna Tehnikaülikool, 1998):

1. eesmärgid ja missioon;
2. struktuur;
3. inimesed;
4. ülesanded;
5. tehnoloogia.

Igal ettevõtte liikmel peab olema tegutsemise eesmärk ehk lõpptulemus. Eesmärk võib olla väljendatud ülesandena, saavutusena või tähtajana. Eesmärgid on aluseks tulemuse

kontrollimisel ning töö hindamisel. Eesmärgid võib jagada üldisteks ja spetsiifilisteks. Üldised eesmärgid iseloomustavad kogu ettevõtet ning on pikaajalised. Üldine eesmärk määrab ära ettevõtte suuruse, struktuuri, töötajate vajaduse ning tehnoloogia. Üldised eesmärgid kujundatakse ümber spetsiifilisteks eesmärkideks, mis on täpsemad ja lühiajalisemad. Seega tekib justkui eesmärkide pingerida, mis on allutatud ettevõtte peaeesmärgile.

Ettevõtte missioon on sõnum klientuurile. Missioon peab olema lühidalt ja selgelt sõnastatud ning peab aitama luua kujutluspilti ettevõttest ning selle väärtushinnangutest. (Tallinna Tehnikaülikool, 1998) Oluline on siinkohal ettevõtte struktuur ehk koostisosade arv ning nende vaheline seos ning tööjaotus. Tööjaotus tähendab tegevuste ja toimingute jaotamist erinevate allüksuste vahel. (Tallinna Tehnikaülikool, 1998) Juhtimise kvaliteet mõjutab ettevõtte tegevuse igat aspekti. Kvaliteetne juhtimine seostub järgmiste omadustega: üldised juhtimisoskused; töötajatega suhtlemise kogemus; teadmised tootmis- ja teenindusprotsessist; motivatsioon; uuenduslikkus ja sihikindlus. (Kallam, *et al.*, 2003, lk 20)

Konkurentsipositsioon näitab ettevõtte võimet konkureerida turusektoris, kus ta tegutseb. Tugeva konkurentsipositsiooniga ettevõttele on omane suur turuosa, kõrge tulusus, madalad tootmiskulud, efektiivne tootmine jne. (Kallam, *et al.*, 2003, lk 20) Konkurents on ettevõtete vaheline võistlus piiratud ressurssidele. Tootjad püüavad toota odavamalt ja efektiivsemalt, pakkuda ostjatele kaupu hinnaga, mida ostjad on nõus maksuma. (Suppi, 2013, lk 12)

Kokkuvõtvalt selgus, et ettevõtluse ajalugu ulatub sajandite taha ja erinevatel ajastustel on majandusteadlased ettevõtlust defineerinud mitut moodi. Sõltumata sõnastusest on ettevõtlust vaadeldud protsessina, mille tulemusel luuakse uut väärtust, kasumit omanikele ja lisandväärtust klientidele ning ühiskonnale. Kuigi ettevõtlusprotsessi alguses on oluline äriidee, peab ettevõtja arvestama ka väliskeskkonnaga - kehtivate seadustega, ressursside olemasoluga ning nende kättesaadavusega. Poliitilist võimu teostades kujundab riik ettevõtluskeskkonna ja kehtivate seaduste ja regulatsioonidega on riigil võimalus ettevõtlust soodustada.

1.2 Ettevõtte finantsanalüüsi tähtsus

Igapäevaselt ettevõtte tööd korraldades teevad ettevõtte juhid finants- ja juhtimisotsuseid. Sõltumata äriühingu liigist on selle tegevus suunatud kasumi teenimisele ja turupositsiooni suurendamisele. Kui tulemuslik on ettevõtte majandustegevus, kui suur on iga üksiku tootegrupi rentaablus, selle kohta saab informatsiooni erinevatest finantsaruannetest finantsanalüüsi abil. Lisaks ettevõtte juhtidele ja omanikele huvituvad finantsanalüüsi tulemustest tarnijad, kliendid, pangad ning ka konkurendid. Sõltumata sellest, mis eesmärgil finantsanalüüs teostatakse, on oluline analüüsi aluseks olevate algandmete usaldusväärsus.

Finantsaruannetest saadakse informatsiooni ettevõtte varadest, kohustustest, omakapitalist, tuludest ja kuludest, omakapitali muutustest ning rahavoogudest (Raamatupidamise seadus, 2016). Finantsaruannete tervikkomplekt koosneb järgmistest komponentidest: bilanss; kasumiaruanne; omakapitali muutuste aruanne; rahavoogude aruanne; lisad, mis koosnevad olulistest arvestusmeetodite kokkuvõttest ja selgitavatest lisadest. Üldotstarbelisi finantsaruandeid võib esitada eraldi või mõne teise avaliku dokumendi, nagu näiteks majandusaasta aruande koosseisus. (Rahvusvaheline raamatupidamisstandard IAS, 2008) Finantsaruanded kajastavad, mis on toimunud minevikus, kuid mineviku sündmuseid arvestades ja analüüsides saame finantsaruannete alusel prognoosida ka tuleviku sündmuseid. (Grahame, 2014)

Raamatupidamisbilanss koosneb kahest osast – aktivast ja passivast. Bilansi aktivas kajastatakse rahalises väljenduses ettevõtte varad, nende koostis ja paigutus. Vara on ettevõtte kasutuses olev ressurss, mis jaguneb käibevaraks ning põhivaraks. Käibevara on ettevõtte raha ja selle ekvivalendid ning nõuded, mis muutuvad majandustegevuse käigus rahaks. Põhivara on ettevõtte vara, mille kasulik iga on pikem kui üks aasta. (Kodasmaa, 2006, lk 6)

Bilansi passiva poolel kajastatakse ettevõtte varade moodustamise allikad ja nende koostis. Passivas on lühi- ja pikaajalised kohustused ehk võõrkapital ja algselt omanike poolt ettevõttesse paigutatud varade katteallikad. Kohustused on ettevõtte kohustus, mis nõuab tulevikus rahast loobumist ehk tasumist. (Kodasmaa, 2006, lk 6) Raamatupidamise seaduse järgi on omakapital varade ja kohustuste vahe ehk netovara (Raamatupidamise seadus, 2016).

Ettevõtte majandustulemusest saab vajaliku informatsiooni kasumiaruandest, milles on kirjendatud tulud ja kulud. Kasum on ettevõtte töö tulemusena laekunud tulude ja nende teenimiseks tehtud kulude vahe. (Rünkal, 2003, lk 46) Kasumiaruande analüüsi aluseks on kirjete võrdlus müügitulu väärtusega (Cinnamon, *et al.*, 2011). Olulised näitajad on kogutulu ja toorainekulu ning ärikasumi rentaablus. Rahavoogude aruanne kuulub finantsaruandluse põhidokumentide hulka ning sisaldab olulist informatsiooni nii sise- kui väliskasutajatele. Rahavood on aruandes jagatud kolme rühma: rahavood majandustegevusest ja investeerimisest ning rahavood finantseerimistegevusest. Selline jaotus annab kiire ülevaate ettevõtte sissetulekutest ning väljaminekutest. (Ibarra, 2009) Rahavoogude aruanne juhhib tähelepanu firma maksevõimele (Kallam, *et al.*, 2003, lk 140):

1. annab informatsiooni rahalise seisundi muutumise põhjuste kohta;
2. aitab hinnata raha laekumist ja väljamineku planeerimist möödunud perioodil;
3. aitab prognoosida ettevõtte rahalisi sissetulekuid ning väljaminekuid;
4. aitab hinnata ettevõtte võimet maksta aktsionäridele ja osanikele dividende ja intresse laenuandjaile.

Selleks, et aruanded kajastaksid õigesti ja õiglaselt ettevõtte või majandusüksuse vara, kohustusi ja omakapitali ning majandustegevuse tulemust, peavad need olema koostatud vastavalt järgmistele rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuspõhimõtetele: majandusüksuse printsiip, jätkuvuse printsiip, arusaadavuse printsiip, olulisuse printsiip, järjepidevuse ja võrreldavuse printsiip, tulude ja kulude vastavuse printsiip, objektiivsuse printsiip, konservatiivsuse printsiip, avalikustamise printsiip ja sisu ülemuslikkuse printsiip. (Raamatupidamise seadus, 2016; Kütt, 2009, lk 50)

Finantsaruannetes sisalduva info põhjal tehakse järeldusi mineviku kohta ja prognoositakse tulevikku mõjutavaid otsuseid. Majandusotsuste tegemiseks ei piisa ainult ettevõtte järjestikuste perioodide aruannete võrdlemisest. Oluline on teada, millisel positsioonil asub ettevõtte võrreldes teiste sama tegevusvaldkonna ettevõtetega. Meetodid, mida finantsaruannete analüüsimisel kasutatakse, on järgmised: muutuste võrdlev hindamine nii rahalisel kui ka protsentuaalsel kujul, üldistatud kujule viidud aruannete analüüs ja suhtarvude analüüs. (Kõomägi, 2006, lk 112)

Horisontaalanalüüsil võrreldakse erinevate aastate rahalisi või protsentuaalseid muutusi baasaasta näitajate suhtes. Bilansi horisontaalanalüüs annab ülevaate, millised muutused on toimunud ettevõtte varade ja kohustuste kirjetel ning milline on nende muutuste mõju. Kasumiaruande horisontaalanalüüs näitab kulude ja tulude suurenemist või vähenemist ning toob välja, milline kulukirje on enim mõjutanud aasta kasumit või kahjumit. Rahavoogude horisontaalanalüüs annab ülevaate rahajäägi muutusest ja erinevatest maksetest aasta lõikes. Horisontaalanalüüsi käigus võib leida niinimetatud trendinäitajad, mis aitavad otsustada, kuivõrd olulised on toimunud muutused ettevõtte jaoks. (Udras, 2006)

Järgmiseks oluliseks finantsanalüüsi meetodiks on vertikaalanalüüs. Selle meetodi puhul analüüsitakse aruande sisemise struktuuri dünaamikat ehk võrreldakse aruande erinevate komponentide omavahelist suhet. Vertikaalanalüüsi on võimalik teostada kõigi põhiaruannete kohta. Bilansi vertikaalanalüüs näitab ühe konkreetse bilansikirje suhet bilansimahtu. Kasumiaruande vertikaalanalüüs toob välja iga kasumiaruandekirje suhte müügituluse ning aitab mõista, kui suur roll mingil konkreetsel kululiigil oli aruandeaasta kasumi või kahjumi kujunemisel. Otsemeetodil koostatud rahavoogude aruande vertikaalanalüüsil saab baasnäitajaks võtta raha laekumised või väljamaksed või arvutada mitu protsenti moodustavad rahavoogude aruande kirjed müügitulust. (Udras, 2006) Finantssuhtarv mõõdab kahe erineva näitaja suhet ning võimaldab analüüsida ettevõtte rahanduslike näitajate võrdlusi erinevatel perioodidel. Finantssuhtarvudest on abi erineva suurusega ettevõtete omavahelisel võrdlemisel. (Monea, Guta, 2011)

Jätkusuutlikkust võib defineerida kui ettevõtte ellujäämisvõimet. Jätkusuutlikku ettevõtet iseloomustab stabiilne kasv ja kasumlik majandustegevus. Ettevõtte majanduslikku jätkusuutlikkust iseloomustavad innovaatus, tulevikupotentsiaal ja finantsolukorra stabiilsus. (Vissak, 2005) Varade haldamine, likviidsus ja maksevõime ning investeringute tasuvus on jätkusuutlikkuse seisukohalt olulised näitajad. (Monea, Gutà, 2011) Ettevõtte jätkusuutlikkust saab kindlaks teha järgnevate suhtarvude alusel: varade efektiivsus, maksevõime ja rentaablus. Efektiivsuse ehk varade kasutamise analüüsist nähtub, kui hästi ettevõtte kasutab oma varasid müügikäibe genereerimiseks. Efektiivsuse näitajaid saab arvutada nii kogu vara kohta tervikuna kui ka vara liikide lõikes. (Kõomägi, 2006, lk 114)

Varade käibekordaja näitab, mitu käibe rahaühikut tuleb ühe varasse investeeritud rahaühiku koht. Arvutatud suhtarvu puhul mida suurem on näitaja, seda efektiivsem on varade kasutamine. (Kõomägi, 2006, lk 114):

$$\text{Varade käibekordaja} = \text{müügikäive} / \text{vara} \quad (1)$$

Järgmine efektiivsuse näitaja, varade käibevälde, näitab keskmist varade käibimist päevades. Käibevälde leitakse järgmise arvutuskäigu alusel (Kõomägi, 2006, lk 25):

$$\text{Varade käibevälde} = 360 / \text{varade käibekordaja} \quad (2)$$

Tootmisettevõtte puhul on oluline analüüsida ka põhivara kasutust. Põhivarade tootlus näitab, kui efektiivselt ettevõtte oma varasid kasutab, mitu tsüklit läbivad ettevõtte põhivarad analüüsitava perioodi jooksul. (Monea, Guta, 2011) Võrreldes käibevaraga on põhivara ringkäik aeglasem. Põhivara tootlus arvutatakse valemiga (Kõomägi, 2006, lk 115):

$$\text{Põhivarade tootlus} = \text{müügikäive} / \text{materiaalne põhivara jääkmaksumus} \quad (3)$$

Põhivara tootlus näitab, mitu käibe rahaühikut tootis üks põhivara all olev rahaühik. (Kõomägi, 2006, lk 115).

Likviidsus on ettevõtte võime tasuda oma lühiajalisi kohustusi. (Monea, Guta, 2011) Käibekapital on summa, mille võrra käibevarade maksumus ületab lühiajaliste kohustuste summat ning on leitav valemiga (Alver, Reinberg, 2002, lk 307):

$$\text{Puhas käibekapital} = \text{käibevarad} - \text{lühiajalised kohustused} \quad (4)$$

Lühiajaliste võlgnevuste kattekordaja ehk maksevõime tase kajastab ettevõtte võimet katta kreditoride lühiajalised nõuded käibevaraga. Maksevõime tase leitakse valemiga (Alver, Reinberg, 2002, lk 308):

$$\text{Maksevõime tase} = \text{käibevara} / \text{lühiajalised kohustused} \quad (5)$$

Maksevõime tase on hea, kui ületab 1,6 (Alver, Reinberg, lk 309).

Vahetu maksevalmiduse kordaja näitab, millise osa lühiajalistest kohustustest on firma võimeline kohe tasuma (Alver, Reinberg, 2002, lk 311):

$$\text{Vaheü maksevalmiduse kordaja} = \text{raha} + \text{rahastatavad väärtpaberid} / \text{lühiajalised kohustused} \quad (6)$$

Näitaja arväärtus võib olla kuni 0,2. Üldine eesmärk on, et kogu vaba raha oleks otstarbekalt kasutatud. (Alver, Reinberg, lk 311)

Ettevõtte tegevuse põhieesmärk, kasum, on rahaline näitaja, mis ei iseloomusta majandustegevuse tulemuslikkust. Kasumi genereerimiseks rakendatud ressursside tasuvust näitab rentaablus. Rentaablus on kasumi suhe majandusnäitajasse, mille tasuvust uuritakse ning väljendatakse protsentides. Finantsanalüüsi teostamisel kasutatakse põhiliselt kolme rentaablusnäitajate rühma: müügikäibe rentaablus, varade ja omakapitali kasumitootlus. (Tearu, Krumm, 2005, lk 27) Müügikäibe rentaablus annab informatsiooni sellest, kuidas ettevõtte on suutnud kontrollida kulude taset (Tearu, Krumm, 2005, lk 28):

$$\text{Müügikäibe puhasrentaablus} = \text{puhaskasum} / \text{netokäive} \quad (7)$$

Varade kasutamise tulemuslikkust iseloomustavad varade kasumitootlikkuse näitajad (Tearu, Krumm, 2005, lk 29):

$$\text{Varade puhasrentaablus} = \text{puhaskasum} / \text{varad} \quad (8)$$

Omakapitali rentaablus näitab omanike poolt ettevõttesse paigutatud kapitali tootlikkust ja on leitav valemiga (Tearu, Krumm, 2005, lk 29):

$$\text{Omakapitali rentaablus} = \text{puhaskasum} / \text{omakapital} \quad (9)$$

Alustava ettevõtte jätkusuutlikkust mõjutab turul valitsev konkurents. Mida suurem on ettevõtte rentaablus, seda tugevamal positsioonil ta asub. (Monea, Gutà, 2011)

SWOT-analüüs toob välja ettevõtte tugevused ja nõrkused, selgitab võimalikke ohtusid ja aitab leida uusi võimalusi. SWOT-analüüs loob analüütilise raamistiku. (Fallon Taylor, 2016)

Kokkuvõtvalt selgus, et ettevõtte finantsolukord sõltub mitmest tegurist. Olulisem on see, kuidas olemasolevat raha kasutatakse. Majanduslikke otsuseid langetades kujundab juhtkond ettevõtte kasumlikkust, maksevõimet ning turupositsiooni. Selleks, et paremini tulevikku prognoosida, tuleb analüüsida mineviku sündmuseid. Analüüsiks vajalikud andmed saab juhtkond finantsaruannetest. Raamatupidamisbilanss annab ülevaate ettevõtte varadest ja kohustustest ning nende elementidest. Kasumiaruandest

saadakse informatsioon selle kohta, kui suur on ettevõtte teenitud tulu ja milliseid kulusi on ettevõtte selle teenimiseks teinud. Rahavoogude aruanne annab informatsiooni selle kohta, millest koosnevad tema sissetulekud ja millele ta raha kulutas. Finantssuhtarvud toovad välja ettevõtte rentaabluse ning on olulisteks tööriistadeks erineva suurusega ettevõtete majandustulemuste võrdlemisel.

2. KASVUFAASIS ETTEVÕTTE ARENG VAASAN BALTIC AS NÄITEL

2.1 Ettevõtte Vaasan Baltic AS turupositsioon Eestis

Olukorras, kus nõudlus reguleerib pakkumist, käib ettevõtete vahel klientide ja ostjate pärast pidev võistlus. Tiheda konkurentsi tingimustes tuleb ettevõtetel pidevalt tegeleda tootearendusega ja leida uusi turge. Uus ning alustav ettevõtte leiab endale kliendid reeglina juba tegutsevate ettevõtete arvelt. Alustava ettevõtte ellujäämise tagavad siinkohal aga innovaatilisus, uudne tehnoloogia ja säästlik tootmine.

Vaasan Baltic AS tegeleb sügavkülmutatud ehk *bake-off* pagaritoodete tootmisega. *Bake-off* tähendab erisuguseid ja eri staadiumis toorkülmutatud pagaritooteid. Idee ja nimi pärineb USA-st. Klassikalise *bake-off* etapid on sulatamine, kergitamine, küpsetamine ja müük. Tehnoloogia areng on loonud selles vallas uusi täiendavaid võimalusi. Meetodit on võimalik kasutada eelküpsutatud pagaritoodete ja eelkergitatud pagaritoodete puhul. (BO kontseptsioon, kuupäev puudub) Elutempo kiirenedes on nõudlus sügavkülmutatud pagaritoodete järele pidevas kasvamises, sest värsked ja ahjusooja piruka saamiseks ei pea enam aega kulutama, vaid pakendist toote välja võtma, ahju panema ja suhteliselt varsti saab sooja ning maitstva piruka või saia.

Ühegi uue trendi tõus ei teki tühjast kohast, vaid millegi arvelt. Sügavkülmutatud toodete tarbimise kasv tuleb eelkõige värsked leiva ja saia tarbimise vähenemise arvelt. Värske leiva ja saia all mõtleb töökoostaja samaks või järgmiseks päevaks toodetud pagaritooteid, mis on eelnevalt pakendatud tarbijapakenditesse. Sügavkülmutatud pagaritoodete eeliseks on lihtsam tootmise planeerimine, kuna toodetakse suurematesse vaheladudesse ja suuremad partiid korraga. Suuremate laovarude tootmist võimaldavad toodete pikad säilivusaegad, mis saavutatakse kiirkülmutamisega. Ressursse on seega võimalik optimaalsemalt kasutada. Kõik, mis on tootjale kasulik, sellest võidavad nii klient kui ka lõpptarbija: mugavus, kiirus ja hea toote maitse. Vaasan Baltic AS põhiline toodang eksporditakse Rootsi ja Soome, kuid toodetakse ka Norra, Taani ja Baltikumi turule. (Vaasan Baltic AS, majandusaasta aruanne, 2014)

Ettevõtte tegevust mõjutavad välised tegurid, nii mikro- kui ka makrokeskkond (vt. alapeatükk 1.1). Sellest tulenevalt ei saa analüüsida ega anda hinnangut ettevõtte majandustegevusele võtmata arvesse keskkonda, milles ettevõtte tegutseb. Ümbritsevast

majanduskeskkonnast sõltub, kui kerge või raske on uuel ettevõttel turule siseneda, milliseks kujuneb konkurents ning millise turupositsiooni ettevõtte saavutab.

Vaasan Baltic AS alustas Eestis tootmist 2013. aasta jaanuaris. Millised on asukoha valiku plussid ja miinused, sellest annab ülevaate SWOT-analüüs. Asukoha valiku tugevused on hea geograafiline asend, avatud majandus, hästi toimiv e-riik, lihtne ettevõtte alustamine, vajaliku inimressursi olemasolu ja ettevõtlust soosiv maksusüsteem. Miinused asukoha valikul: riik on tugevalt mõjutatav väliskaubanduspartneritest ning tugev palgasurve. Võimalusena selgus SWOT-analüüsist laienemine siseriiklikule turule ja ohuna selgus tööjõulise elanikkonna väljaränne. (vt lisa 1)

Eesti on väike avatud majandusega riik. Hea geograafilise asendi ja korralikult väljatöötatud infrastruktuuriga on ta atraktiivseks võimaluseks välisinvestoritele. Ekspordi ja impordi arendamiseks on olemas kõik transpordiliigid: maantee- ja raudteetransport, lennu- ning meretransport. Euroopa Liidu riikide seas on Eesti üks stabiilsema majanduskasvuga riike. Tabelist 1 nähtub, et perioodil 2012-2014 iseloomustab aeglane, kuid stabiilne kasv.

Tabel 1. Majanduse põhinäitajad 2012-2014 (Statistikaamet, 2015; Statistikaamet 2014; Statistikaamet, 2013, autori koostatud)

Näitaja	2012	2013	2014
SKP milj eurot	18 005,30	19 012,22	19 973,22
SKP reaalkasv	5,1	1,7	2,9
Tarbijahinnaindeks	3,9	2,8	0,1
Töötusemäär	10,2	8,6	7,4
Keskmine palk (eurot)	887	949	1005
Palga nominaalkasv	5,7	7	5,9
Tarbijahinnaindeks	3,9	2,8	-0,1
Kaupade ja teenuste ekspordi kasv	5,6	1,8	2,6
Kaupade ja teenuste impordi kasv	9,1	4,9	2,7

Maailmapanga eksperdid on paigutanud Eesti äritegevuse alustamise lihtsuse poolest 189 riigi hulgas 17. kohale (Elenurm, 2015). Äriühingu registreerimine Eestis on kiire, samuti suhtlemine pankade ja erinevate ametkondadega e-keskkonnas. Ka oma

maksusüsteemi lihtsuse ja kasutajasõbralikkuse poolest on Eesti Euroopa Liidus 9. kohal. (PwC, 2015) Lisaks sellele, et maksusüsteemi kasutamine on võimalikult lihtsaks tehtud, kaasneb ettevõtlusega maksude arvestamise, kinnipidamise ja ülekandmise kohustus.

Konkurents on stiimul, mis paneb ettevõtjat innovaatsiliselt tegutsema ja ressursse optimaalselt kasutama. Ent liiga tihe konkurents võib ettevõtte arengule ka pidurdavalt mõjuda. Konkurentsi surve hindadele mõjutab omakorda seega ettevõtte kasumit.

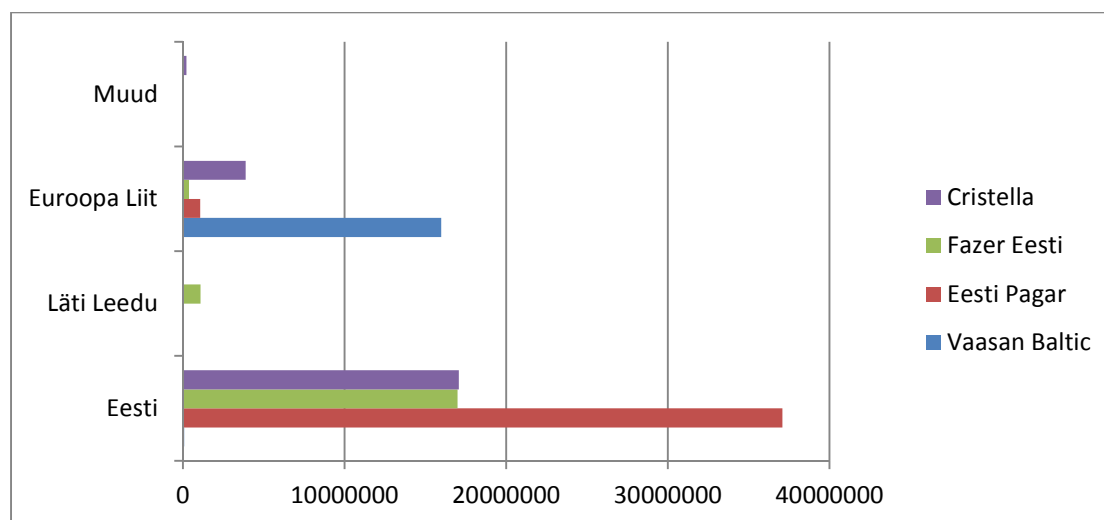
Vaasan Baltic AS turupositsiooni hindamiseks teostatakse SWOT-analüüs (vt lisa 2). Ettevõtte tugevuste ja nõrkuste väljaselgitamiseks võrreldakse neid sama valdkonna ettevõtetega. Valimi koostamise aluseks võeti *bake-off* tehnoloogiat kasutavad ettevõtjad ning sarnane töötajate arv ettevõtetes. Vaasan Baltic AS näitajaid võrreldakse Eesti Pagar AS, Fazer Eesti AS ning Cristella VT OÜ-ga. Võrdluseks vajalikud andmed saadakse nende ettevõtete 2013. ja 2014. aasta majandusaasta aruannetest.

Analüüsi aluseks on realisatsiooni maht ja selle geograafiline jagunemine ning suuremad kululiigid: kulutused toorainele, tööjõu- ja üldhalduskulud ning nende osakaal müügikäibesse.

Kuna Vaasan Baltic AS alustas Eestis tootmist 2013. aastal, siis 2014. aasta oli Vaasan Baltic AS'i jaoks esimene täisvõimsusel tootmise aasta. Ettevõtte, kellega turgu jagatakse, on Eestis tootmisega tegelenud aastaid. Uue tegijana turule tulemisel on oma plussid ja miinused. Ühelt poolt on uue ettevõtjana ja uue ettevõtte ning kaubamärgiga keeruline alustada konkureerimist juba aastaid turul tegutsenud ettevõtjatega. Kuid innovaatsilisel uuel ettevõttel on ka omad eelised. Nii nagu eelpool kirjeldatud, kõik neli analüüsitavat ettevõtet kasutavad *bake-off* tehnoloogiat. Külmutatud pagaritoodetele keskendumine võimaldab näiteks tootmisettevõttes efektiivsemalt kasutada seadmeid ning sisendressursse ja sarnase tehnoloogia kasutamine annab kõigile ettevõtetele võrdsed võimalused turul olemiseks ja laienemiseks. Kaasaegse tehnoloogia kasutamine on seega kindlasti märk ettevõtte tugevusest. Kuna kõik valimis olevad ettevõtted kasutavad sarnast tehnoloogiat, siis nendega võrreldes ei anna see Vaasan Baltic AS'le suuremat eelist.

Laia toodangu sortimendiga on tugevamal positsioonil Eesti Pagar AS. Mitmekesine toodangu valik on ka Fazer Eesti AS'l. Toodangu sortimendis on leiva-saiatooted ning

külmutatud pagaritooted. Vaasan Baltic AS sarnaneb oma toodete portfelliga kõige enam Cristella VT OÜ'le. Vaasan Baltic AS tugevuseks on aga siinkohal mitmekesine külmutatud kondiitritoodete valik. Jooniselt 2 nähtub, et Vaasan Baltic AS'i toodangust 0,54% toodetakse Eesti turule. Tugevamalt on Eesti turule suunatud Eesti Pagar AS, kelle toodangust 97,19% turustatakse koduturul. Võrdsel positsioonil on Fazer Eesti AS ning Cristella VT OÜ. 99,46% Vaasan Baltic AS toodangust turustatakse väljaspool Eestit. (vt. joonis 2)

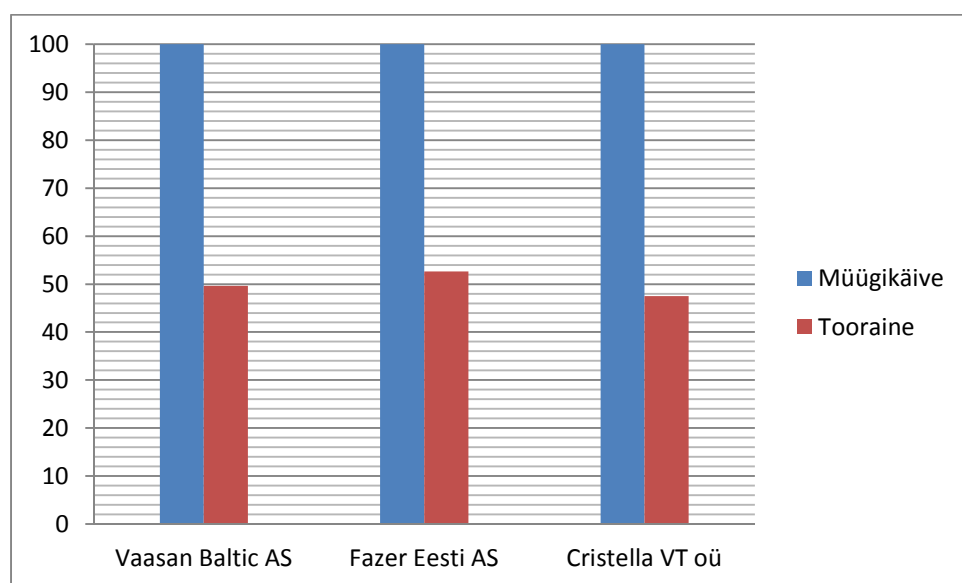

Joonis 2. Analüüsitava ettevõtete valmistoodangu turu geograafiline jagunemine eurodes (autori koostatud, lisa 2 alusel)

Töäjõud ja töäjõukulud on nii ettevõtjate kui majanduspoliitikute tähelepanu keskmes, ent töötajad on üks kallimaid ressursse. Atraktiivsel ja hea mainega tööandjal on kergem turupositsiooni suurendada. Kvalifitseeritud personal tagab sujuva tootmisprotsessi. 2014. aastal oli analüüsitavatest ettevõtetest Vaasan Baltic AS väikseima töötajate arvuga. Nimetatud aastal oli ettevõttes tööl 128 töötajat. Kõige suurem töötajate arv, 246 töötajat, oli Cristella VT OÜ'l. Samas olid Cristella VT OÜ'l töäjõukulud ühe töötaja kohta kõige väiksemad, numbrilises väljenduses 12 577 eurot. Kõige suuremad töäjõukulud ühe töötaja kohta olid Fazer Eesti AS'l, 19 721 eurot. Vaasan Baltic AS oma 17 141 eurot töötaja kohta jäi töäjõukulude suuruselt teisel kohale. (vt lisa 2) Eesti on väike riik, kuid ka siin mängib geograafiline asend töäjõukulude kujunemisel oma rolli. Tallinnas ja selle lähiümbruses tegutsevatel ettevõtetel on suurem palgasurve.

Tööjõukulused analüüsid selgub mitu rahaühikut müügikäivet ühe töötaja kohta ettevõttes toodeti. Parim näitaja on Eesti Pagar AS¹, ühe töötaja kohta toodeti 2014. aastal 175 054 eurot müügikäivet. (vt lisa 2) Vaasn Baltic AS tootis 125 510 eurot müügikäivet ühe töötaja kohta. Sellest saab järeldada, et on sisse seatud efektiivne personali juhtimine ja maksimaalselt on ära kasutatud kaasaegne tehnoloogia ning soetatud põhivara.

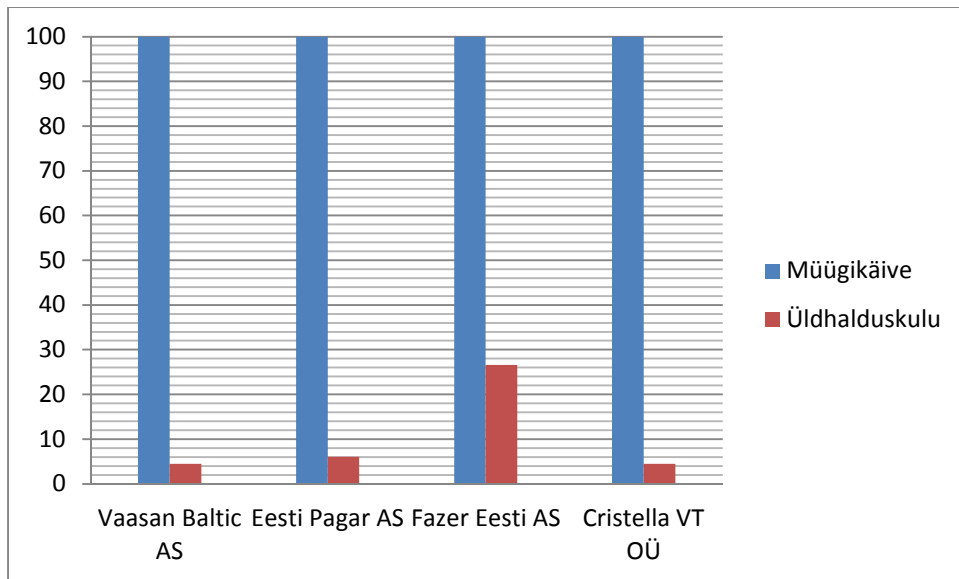
Turupositsiooni suurendamise ja saavutatud turupositsiooni hoidmise seisukohalt on oluline kulude juhtimine. Järgmisena analüüsitakse ettevõtete tooraine kulu suhet müügikäibes.

Joonis 3. Analüüsitavate ettevõtete tooraine kulu oskaal müügikäibes protsentides (autori koostatud, lisa 5 alusel)

Kõige suurem tooraine kulu osakaal oli Fazer Eesti AS'il, moodustades 52,62%. Vaasn Baltic AS sama näitaja aastal 2014 oli 49,65% absoluutsummas 7 976 249 eurot. (vt lisa 2, joonis 3)

Oluliselt mõjutavad ettevõtte majandustulemust üldhalduskulud. Oskusliku kulude juhtimisega on võimalik kasumit suurendada. Turupositsiooni hoidmise seisukohalt on madalad üldhalduskulud olulised. Tihedates konkurentsitingimustes ei ole alati võimalik kulude suurenemist väljamüügi hindadesse edasi kanda. Jooniselt 4 nähtub valimi ettevõtete üldhalduskulude osakaal müügikäibes.

Joonis 4. Analüüsitava ettevõtete üldhalduskulude osakaal müügikäibes protsentides (autori koostatud, lisa 5 alusel)

Üldhalduskulude suurim osakaal, 26,63% oli Fazer Eestil. Vaasan Baltic AS'i vastav näitaja oli 4,5% olles võrdsel tasemel Cristella VT OÜ'ga ning 1,8% punkti võrra väiksem kui Eesti Pagar AS'il. Vaasan Baltic AS näitajat nõrgestavad pea sama suured turunduskulud. Kahe kululiigi osakaal müügituludes kokku on 9% absoluutsummas 1 486 840 eurot. (vt joonis 4, lisa 2) Jõuline turunduspoliitika on turule sisenedes vältimatu.

Kokkuvõtvalt selgus, et Eesti on üks stabiilsema majanduskasvuga riike Euroopa Liidu liikmesriikide seas. Tema majandust iseloomustab väike, kuid stabiilne kasv. Lisaks stabiilsele majandusele selgus SWOT-analüüsist majanduskeskkonna tugevusena hea geograafiline asend, väljaarenenud infrastruktuur ja ettevõtlust soosiv maksusüsteem. Puudustena selgus analüüsist tööjõulise elanikkonna väljaränne ja tugev palgasurve. Peale esimest täisvõimsusel töötamise aastat saab Vaasan Baltic AS turupositsiooni hinnata heaks. Näitajate absoluutsummad jäävad veel aga konkurentidele alla. Kulude 4,5% osakaal müügikäibest annab tunnistust tulemuslikust kulude juhtimisest. Müügikäive ühe hõivatu kohta näitab inimressursi oskuslikku kasutamist. 99,46 protsendiline toodangu eksport on tõend sellest, et ettevõttel on kindel turg ja kliendibaas väljaspool Eestit. Omades vajalikke ressursse ehk tehnoloogiat, kaasaegset inventari ja seadmeid ning kvalifitseeritud personali, on olemas kõik võimalused siseriikliku turuosa suurendamiseks.

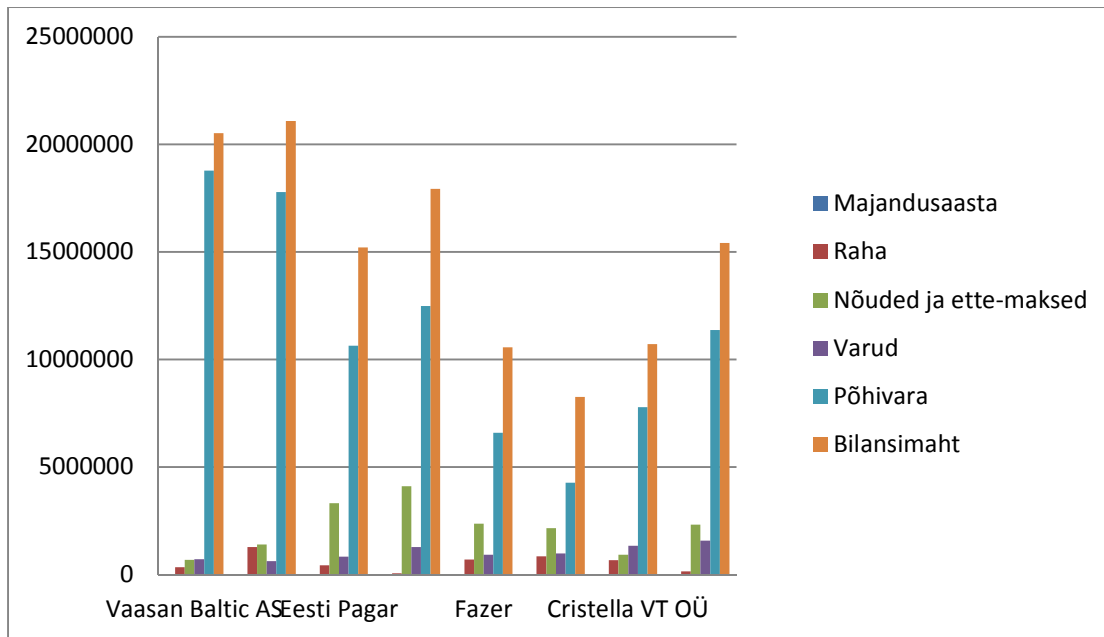
2.2 Vaasan Baltic AS efektiivsus

Eduka ettevõtte kriteeriumiks on lisaks innovaatilisele tehnoloogiale ökoliigiliselt vastutustundlik käitumine, töötajate ja klientide rahulolu. Parimat tulemust esimese tegevusaasta kohta kajastab efektiivsuse analüüs, millega saab hinnata parimal viisil ettevõtte jätkusuutlikkust. Jätkusuutlikkuse hindamiseks teostatakse finantsaruannete analüüs vastavalt töö teoreetilises osas esitletud meetoditega.

Ettevõtluvormilt on Vaasan Baltic aktsiaselts ning kuulub Vaasan Gruppi. Aktsiakapitali suurus seisuga 2014 oli 25 000 eurot. Väljastatud on 250 lihtaktsiat. Töötajaid on Vaasan Baltic AS'is 128. (Vaasan Baltic AS, majandusaasta aruanne, 2013) Ettevõtte edukuse mõõdupuuks on tema finantsnäitajad.

Ettevõtte jätkusuutlikkuse analüüsi alustatakse bilansielementide võrdlusega. Bilansi horisontaalanalüüsiga tuuakse välja bilansikirjete dünaamika aastate lõikes. Saadud tulemusi võrreldakse konkurentide tulemustega.

Valimis suurima bilansimahuga on Vaasan Baltic AS. Bilansimaht absoluutsummas 2014. aastal oli 21 081 341 eurot, suurenemine võrreldes eelneva majandusaastaga oli 2,78%. Suurim muutuja varade grupis oli raha, mis on suurenenud 2,74 korda. Raha jääk perioodi lõpus on 1 276 708 eurot. Raha on ettevõtte jaoks kõige hinnatum ressurss. Võttes kõrvale rahavoogude aruande näeme, et raha muutus on toimunud läbi äritegevuse. Raha juurdekasv on olnud ka Fazer Eesti AS' 21,11% võrreldes eelneva majandus perioodiga. Eesti Pagar AS' ja Cristella VT OÜ' on see näitaja languses. (vt joonis 5)

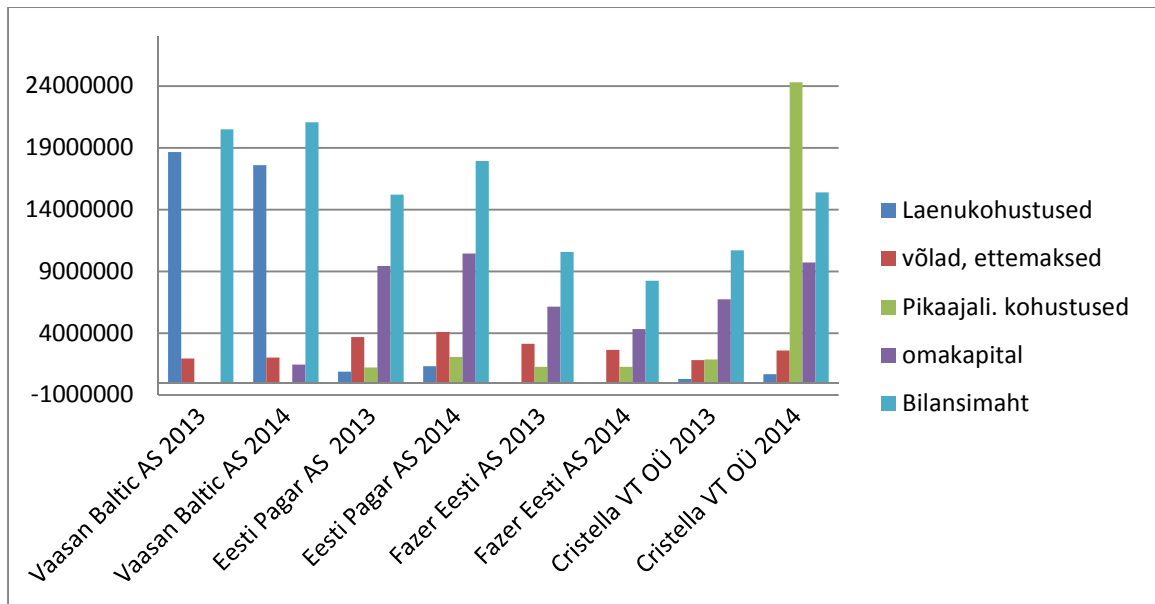

Joonis 5. Analüüsitavate ettevõtete varade struktuur 2013- 2014 eurodes (autori koostatud, lisa 3 alusel)

Suuruselt järgmine muutuja varade osas on nõuded ja ettemaksud, mis võrreldes eelmise perioodiga on 1,03 korda suurenenud. Suurim muutus selle näitaja osas on Cristella VT OÜ¹, 150,41%. Nõuete ja ettemaksude suurenemine on mõjunud negatiivselt ettevõtte rahale. Nõuded ja ettemaksud on suurenenud ka Eesti Pagar AS¹, 24,0%. Fazer Eesti AS¹ on nõuded ja ettemaksud 9,08% võrra vähenenud. (vt joonis 5)

Varud on Vaasan Baltic AS¹ vähenenud 11,76%. Valimi ülejäänud ettevõtetel on see näitaja kasvanud. Eesti Pagar AS¹ on suurenemine olnud 53,53%. Raha vähenemise ja varude suurenemise vahel on seos. Liiga suur hulk raha on varude all kinni. (vt joonis 5)

Vaasan Baltic AS suurim kirje bilansi passivas on lühiajalised kohustused. 2014 majandusaastal on neli korda suuremad kui Eesti Pagar AS. Vaasan Baltic AS lühiajalistest kohustustest moodustab ligi 90% laenukohustus. 17 599 570 euro laenukohustuse maksetähtaeg on 31. detsember 2015. aastal (Vaasan Baltic AS majandusaasta aruanne 2014, lisa 7). Lühiajaliste kohustuste dünaamikast selgub, et näitaja on vähenenud 4,68%. Lühiajaliste kohustuse 16%-line vähenemine on olnud ka Fazer Eesti AS¹il. Eesti Pagar AS¹il ja Cristella VT OÜ¹ on lühiajalised kohustused suurenenud, suurenemise protsent vastavalt 18,57 ja 56,46. (vt joonis 6)

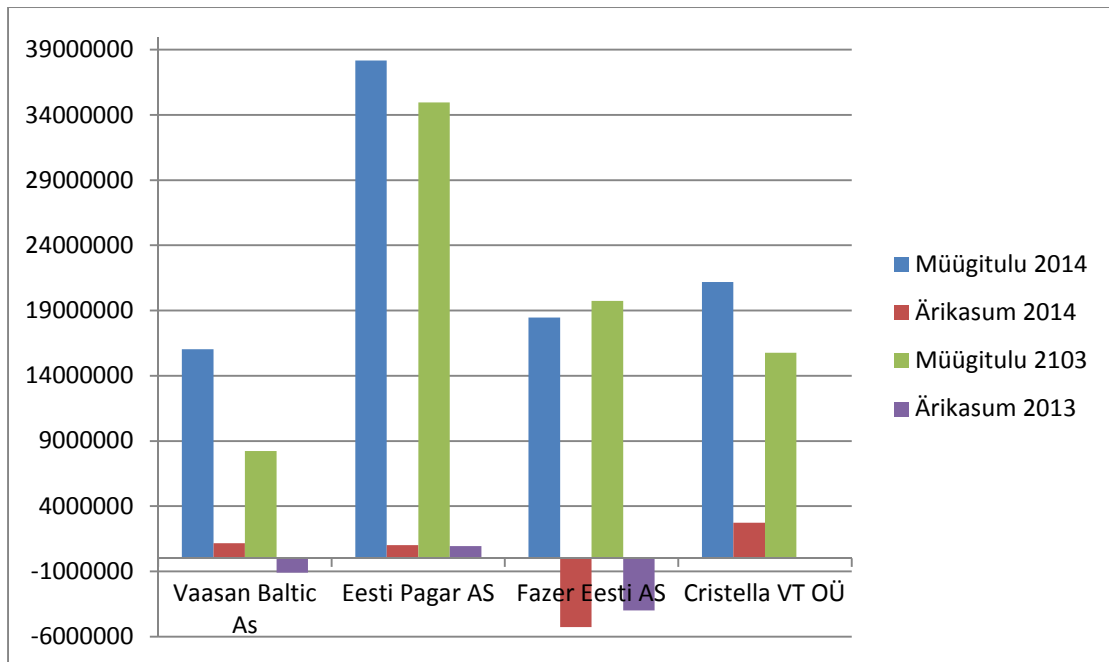

Joonis 6. Analüüsitavate ettevõtete kohustused ja omakapital 2013.- 2014. aastal eurodes (autori koostatud, lisa 3 alusel.)

Pikaajalised kohustused Vaasan Baltic AS¹ puuduvad. Pikaajaliste kohustuste protsentuaalne kasv oli suurim Eesti Pagar AS¹ 70,1%. Absoluutsummas 2 430 324 eurot, lühiajaliste kohustuste kirje bilansis oli suurim Cristella VT OÜ¹.

2013. aasta majandusaasta lõpetas Vaasan Baltic AS negatiivse omakapitaliga. 2014. aasta majandusaasta omakapital bilansi kuupäeva seisuga oli 1 462,535 eurot.

Kasumiaruandes on oluline analüüsida müügi käibe ja kulude dünaamikat. Suurim müügitulude kasv oli Vaasan Baltic AS¹il, 94,56%, Cristella VT OÜ müügitulu kasvas 34,35%. Fazer Eesti AS müügitulu oli 6,36% languses. Kulud suurenesid analoogselt müügitulule. Vaasan Baltic AS müüdü toodangu kulu suurenes 58,77% ning üldhalduskulud 53,48%. Cristella VT OÜ vastavad protsendid 32% ning 39%. Fazer Eesti AS müüdü toodangu kulu vähenes proportsionaalselt müügituluga 6,7%, kuid üldhalduskulud suurenesid 7,22%. (vt joonis 7)

Joonis 7. Analüüsitavate ettevõtete müügitulu ja ärikasum eurodes (autori koostatud, lisa 5 alusel)

Oluline näitaja on ärikasumi marginaal ehk see, kui palju jääb raha ettevõtte kasutusse. Vaasan Baltic AS ärikasumi marginaal tegi suurima kasvu, 2014. aasta lõpus oli see näitaja 7,2%. Järgnes Cristella VT OÜ, kelle ärikasumi marginaal 2014. aasta lõpus oli 12,9. Eesti Pagar AS ärikasumi marginaal oli stabiilselt 2,7% aastas.

Jätkusuutlikkuse seisukohalt on oluline analüüsida ettevõtte rahavoogusid. Mõlemal aastal olid Vaasan Baltic AS rahavood positiivsed. 2013. aastal oli rahavoogudes suur osakaal saadud laenul. 2014. aasta majandusaastal oli rahavoogude suurim mõjutaja sissetulek äritegevusest. Rahavood investeerimis- ja finantseerimistegevusest olid negatiivsed. Siinkohal tasub tähelepanu juhtida ka töigale, et ka pikalt turul tegutsenud ettevõtetel olid nimetatud rahavood negatiivsed (vt lisa 5).

Jätkusuutlikkuse väljaselgitamise seisukohalt on oluliseks tööriistaks finantssuhtarvude analüüs. Nii nagu töö teoreetilises osas välja toodi, võetakse analüüsil vaatluse alla likviidsust ning rentaablust näitavad suhtarvud. Arvutatud suhtarve võrreldakse valimi ettevõtete suhtarvudega.

Tabel 2. Finantssuhtarvud. (autori koostatud, lisa 3 ja 5 alusel)

Finantsnäitaja	Vaasan Baltic AS		Eesti Pagar	Fazer	Cristella VT OÜ
	2014	2013	2014	2014	2014
Varade käibekordaja	0,76	0,40	2,13	2,24	1,38
Varade käibevälde	472,40	895,02	169,11	160,85	261,72
Põhivarade tootlus	90,36	43,94	305,85	432,07	186,39
Müügikäibe puhasrentaablus	6,44	14,46	2,65	-9,77	13,99
Varade puhasrentaablus	4,91	5,81	5,64	-21,87	19,24
Omakapitali rentaablus	70,78	-1641,29	9,69	-41,66	30,51
Puhas käibekapital euro	-16316186,00	-18845418,00	30823,00	1336925,00	775469,00
Maksevõime tase	0,17	0,08	1,01	1,51	1,24
Vahetu maksevalmiduse kordaja	0,07	0,02	0,01	0,32	0,05

Varade käibekordaja näitab, mitu käibe eurot üks varadesse investeeritud euro toodab. Vaasan Baltic AS käibekordaja 2013. aastal oli 0,40. Aasta jooksul varade käibekordaja suurenes 90%. 2014. aastal teenis üks varadesse investeeritud euro 0,72 euro senti kasumit. Varade käibevälde näitab varade käibimist päevades. Valimi parim näitaja oli Eesti Pagar AS'il, kellel üks varadesse investeeritud euro teenis 2014. aastal 2,13 eurot kasumit. 472 päeva jooksul tekitavad Vaasan Baltic AS varad käivet suuruses, mis on nende nimiväärtus bilansis. 2014. aastal peaaegu võrdsete näitajatega olid parimad tulemised Fazer Eesti AS'il 160,85 ja Eesti Pagar AS'il 169,11. (vt tabel 2)

Põhivara rentaablus näitab, kui palju kasumit suudab teenida üks põhivarasse investeeritud rahühik. 2013. aastal oli Vaasan Baltic AS põhivara rentaablusnäitaja 43,94. Aasta hiljem ehk 2014. aastal oli see näitaja 90,36. Üks põhivarasse investeeritud euro teenis 90,36 eurot kasumit. Enim kasumit teenis iga põhivarasse investeeritud euro Fazer Eesti AS'il. 2014. aastal oli Fazer Eesti AS põhivara rentaablus 432,07. Puhaskäibekapital oli Vaasan Baltic AS'il läbi kahe aasta negatiivne. Seda näitajat mõjutas suuresti tõsiasi, et kogu laenukohustus summas 17 599 570 eurot on võetud üles lühiajalise kohustusena. Valimi ülejäänud kolmel ettevõttel oli see näitaja positiivne. Maksevõime tase ja vahetu maksevalmiduse kordaja jäid mõlemad alla heakskiidetud norme. Vaasan Baltic AS arvnäitajad 2014. aastal olid vastavalt 0,16 ja

0,065. Valimi ettevõtetest parim tulemus nende näitajate osas oli Fazer Eesti AS¹. 2014.aastal oli Fazer Eesti AS¹ maksevõime tase 1,51 ja vahetu maksevalmiduse kordaja 0,32. (vt tabel 2)

Vaasan Baltic AS müügikäibe puhasrentaablus oli 6,4%, ehk 6,4% müügikäibest saab ettevõtte kasumit. 2013. aastal oli see näitaja 14,4. Müügikäibe puhasrentaabluse 55,4%-se languse põhjustasid turundus- ja üldhalduskulude kasv. Varade puhasrentaablus 2014. aastal oli näitaja 4,9. Teisisõnu iga varasse investeeritud rahaühikut tootis 4,9 rahaühikut kasumit. Cristella VT OÜ varade puhasrentaablus 19,24 oli valimi ettevõtete näitajatest suurim. Omakapitali rentaablus oli 2014. aastal 70,8. Üks ettevõttesse investeeritud euro teenis 2014. aastal 70,8 eurot kasumit. (vt tabel 2)

Finantsuhtarvude analüüsist selgus, et likviidsus- ja maksevõime näitajad jäid alla heakskiidetud norme.

Kokkuvõtvalt selgus finantsanalüüsist, et Vaasan Baltic AS esimese tegutsemisaastad olid edukad. Olulised majandustegevust iseloomustavad näitajad olid kasvutrendis. Müügitulu 94,6%-ne kasv ja kulude konservatiivne juhtimine andsid 2014.a. majandusaasta lõpptulemiks kasumi absoluutsummas 1 035 193 eurot. Ettevõtte rahavood olid positiivsed, raha juurdekasv toimus läbi äritegevuse. Rahajäägi kasv bilansikuupäeva seisuga võrreldes eelneva perioodiga oli 2,7 kordne. Teostatud analüüsist selgus, et ettevõttes on sisse seatud konservatiivne kulude juhtimine. Finantsnäitajate muutuste analüüs tõi välja müügikäibe, kasumi ja raha kasvutrendi. Vaasan Baltic AS suhtarvude analüüsist selgus, et likviidsus- ja maksevõime näitajad on nõrgad ja jäävad alla heakskiidetud norme. Arvestades ettevõtte lühikest tegutsemise aega võib analüüsi tulemustest lähtuvalt järeldada, et Vaasan Baltic AS on jätkusuutlik ettevõtte.

KOKKUVÕTE

Ühe ettevõtte tegevuse tulemuslikkust hinnatakse eelkõige selle kasumi järgi. Tiheda konkurentsi tingimustes on vaja ettevõtte juhtkonnal analüüsida tegevuskulusid ja leida võimalusi kulude vähendamiseks.

Töö aktuaalsus seisnes pidevalt muutavas majanduskeskkonnas. Järjest rohkem saab uudistest lugeda ettevõtetest, kes sulgevad oma tootmise Eestis ning lähevad ettevõtluseks soodsamaid tingimusi otsima. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt koostatud Eesti ettevõtluse kasvustrateegia aastateks 2014- 2020 tähelepanu keskmes on Eesti jõukuse kasvatamine, ettevõtluse ergutamine ning ekspordi suurendamine.

Töö uudsus seisnes selles, et läbi toodangu ekspordi panustab analüüsiv ettevõtte kehtiva ettevõtlusstrateegia teostamisse.

Probleemiks Vaasan Baltic AS jätkusuutlikkuse hindamisel oli ettevõtte lühike tegevusaeg, kuna esimestel tegevusaastatel võivad ettevõtte jätkusuutlikkuse analüüsi tulemusi mõjutada tootmise käivitamiseks tehtud kulutused ja tavapärasest suuremad turunduskulud.

Lõputöö eesmärgiks oli analüüsida ettevõtte jätkusuutlikkust Vaasan Baltic AS näitel. Eesmärk täideti uurimisülesannete kaudu.

Esimeseks uurimisülesandeks oli anda ülevaade ettevõtluse olemusest, selgitati riigi rolli ettevõtluskeskkonna kujundamisel ja toodi välja põhilised hoovad, millega riik saab ettevõtjaid mõjutada. Järeldustest selgus, et ettevõtlus on protsess, mille eesmärgiks on luua uut väärtust, kasumit omanikele, lisandväärtust klientidele ja ühiskonnale. Selgus, et ettevõtte edu sõltub ressursside olemasolust ja oskusest neid kasutada. Soodsa ettevõtluskeskkonna kujundamisel on riigil oluline roll.

Teiseks uurimisülesandeks oli selgitada finantsanalüüsi olemust. Anti ülevaade põhilistest finantsaruannetest ja finantsanalüüsimeetoditest. Defineeriti ettevõtte jätkusuutlikkus ja selgitati rahandussuhtarvude tähtsust ning piiritleti ühtlasi jätkusuutlikkuse seisukohalt olulised suhtarvud. Ettevõtte jätkusuutlikkuse hindamisel keskenduti varade efektiivsuse, maksevõime ja rentaabluse näitajatele.

Kolmandaks uurimisülesandeks oli analüüsida ettevõtte jätkusuutlikkust läbi välise majanduskeskkonna ja konkurentsitingimuste. Analüüsist selgusid ümbritseva majanduskeskkonna plussid ja miinused. Vaasan Baltic AS turupositsiooni hindamiseks teostati SWOT-analüüs, mille käigus tema näitajaid võrreldi valimi teiste ettevõtete vastavate näitajatega. Analüüsi tulemusena selgus, et Vaasan Baltic AS on esimese tegevusaastaga kindlustanud endale hea turupositsiooni.

Neljanda uurimisülesandena teostati Vaasan Baltic AS finantsanalüüs. Teostati bilansi ja kasumiaruande trendianalüüs ning analüüsiti likviidsus- ja rentaablusnäitajaid. Ettevõtte jätkusuutlikkuse analüüsist selgus, et ettevõttes on sisse seatud konservatiivne kulude juhtimine. Finantsnäitajate muutuste analüüsist selgus müügikäibe, kasumi ja raha kasvutrend. Vaasan Baltic AS suhtarvude analüüsist selgus, et likviidsus- ja maksevõime näitajad on nõrgad ja jäävad alla heakskiidetud norme. Arvestades ettevõtte lühikest tegutsemise aega võib analüüsi tulemustest lähtuvalt järeldada, et Vaasan Baltic AS on jätkusuutlik ettevõtte.

Lähtuvalt teostatud analüüsi tulemustest soovitatakse ettevõttel Vaasan Baltic AS parandada ettevõtte likviidsusnäitajaid ja suurendada siseriiklikku turuosa.

SUMMARY

The performance of a company is primarily assessed by its profit. In a highly competitive environment, however, it is hereby necessary for the management and executives of the company to evaluate the company's operating costs and find ways for reducing unnecessary costs.

The graduation thesis "A company's sustainability based on the example of Vaasan Baltic Ltd." is in Estonian, on 49 pages and 6 annexes. 47 literature sources have been used, which all have been referred to in the text.

The topicality of this thesis consists in a constantly changing economic environment. More and more one can read from the news about different enterprises closing down their production in Estonia and seeking for more favourable conditions for business activity elsewhere. The Enterprise Strategy for 2014-2020 which has been prepared by the Ministry of Economic Affairs and Communications has taken different aspects into focus, such as growing overall prosperity in Estonia, encouraging entrepreneurship and increasing export.

The novelty of this thesis lied in the fact that the analysed company contributes to the current Enterprise Strategy.

The problem for assessing the sustainability of Vaasan Baltic AS was the short operation period of this company since during the first activity years several factors might have an effect on the evaluation of a company's sustainability, such as costs for launching production and higher marketing costs.

The main research aim of this thesis was to analyse the financial indicators of Vaasan Baltic AS and assess its sustainability. The aim of this work was filled through several research tasks.

The first research goal of the thesis was on the one hand to provide an overview of the nature of entrepreneurship, to clarify the role of the government in shaping of the business environment and on the other hand bring out the main levers that the state might use while influencing the entrepreneurs. According to the conclusions and findings the entrepreneurship is a process which aims to create new value, profits for the owners and additional value for clients and society in general. Thus, the success of

the company depends on the availability of resources and the skills that one needs for using them. In addition, the government itself shapes the business environment by exercising political power.

Secondly, the aim of the second research task was to identify the importance of financial analysis. An overview of the basic financial reports and financial analysis techniques was given. The sustainability of the enterprise was defined, the importance of financial ratios was explained and conjointly, the important ratios were outlined in terms of sustainability. The main focus was put on assessing the efficiency of the assets, solvency and cost-effectiveness and earning capacity margins while assessing the sustainability of the company.

Thirdly, a task was given to analyse the sustainability of the company through the external economic environment and competitiveness conditions. The pluses and minuses of the surrounding economic environment were revealed in the analysis. For assessing the market position of Vaasan Baltic AS a SWOT-analysis was carried out. Key indicators of the company were compared with the indicators of the samples of other enterprises functioning in this domain. The analysis showed that Vaasan Baltic AS has secured itself a good position in the market during its first active year.

The fourth research goal aimed at carrying out a financial analysis on Vaasan Baltic AS. An income statement trend analysis was carried out. In addition, income statement trends and financial ratios were analysed. The results demonstrated that the company has established a conservative management of expenditure. It also revealed a growth trend in sales, profit and cash. The ratio analysis showed that the liquidity and solvency indicators were weak and remain below accepted standards. Taking the short operating time in consideration and based on the results of this analysis it can be concluded that Vaasan Baltic AS is a sustainable company.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

1. Alver, J., Reinberg, L, 2002. *Juhtimisarvestus*. 2., täiendatud väljaanne. Tallinn: Deebet.
2. BO kontseptsioon, kuupäev puudu. [Võrgumaterjal] Leitav: http://web.zone.ee/eda/bakeoff/bo_kontseptsioon.html [Kasutatud: 20.03.2016].
3. Dovleac, L., 2014. The Necessity of Innovation for the Sustainable Development of Romanian Entrepreneurship. *Bulletin of the Transilvania University of Brasov. Series V: Economic Sciences*, 56(7), pp. 117-124. Leitud: Directory of Open Access Journals. [03.05.2016].
4. Elenurm, T, 2015. *Kas Eestis on kerge ettevõtlusega alustada?* [Võrgumaterjal] Leitav: arileht.ee <http://arileht.delfi.ee/news/uudised/kas-eestis-on-kerge-ettevotlusega-alustada?id=70937565> [Kasutatud: 22.04.2016].
5. Fallon Taylor, N. 2016. *SWOT Analysis: What It Is and When to Use It*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.businessnewsdaily.com/4245-swot-analysis.html> [Kasutatud: 22.04.2016].
6. Grahame, S., 2014. Fundamentals of Financial Accounting: a Brief history of Accounting. *Financial Management*, pp. 50-51. [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.cimaglobal.com/Documents/Student%20docs/2011_CBA/C02_fmfeb2014.pdf [Kasutatud: 22.04.2016].
7. Ibarra, V.C., 2009. Cash flow Ratios: tools for financial analysis. *Journal of International Business Research*, 8(1). [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.freepatentsonline.com/article/Journal-International-Business-Research/229068414.html> [Kasutatud: 20.03.2016].
8. Kallam, H., Kolbre, E.,Lend, E., jt. 2003. *Ärikorralduse põhiteadmised*. Tallinn: Külim.
9. Kallas, K., 2002. *Majandusarvestus & Finantsjuhtimine IV*. Tartu: Kirjastus Altex.
10. Kirna, C., 2012. Liitumine Euroopa ja NATO-ga [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.estonica.org/et/Riik/Eesti_v%C3%A4lpoliitika/Liitumine_Euroopa_ ja_NATO-ga/ [Kasutatud: 05.04.2016].
11. Kodasmaa, V., 2006. *Raamatupidamine*. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.
12. Kõomägi, M., 2006. *Ärirahandus*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
13. Kütt, J 2009. *Sissejuhatus raamatupidamisse*. Tallinn: Külim.

14. Majandusaasta aruanne, Cristella VT OÜ, 2014.
15. Majandusaasta aruanne, Cristella VT OÜ, 2013.
16. Majandusaasta aruanne, Eesti Pagar AS, 2014.
17. Majandusaasta aruanne, Eesti Pagar AS, 2013.
18. Majandusaasta aruanne, Fazer Eesti AS, 2014.
19. Majandusaasta aruanne, Fazer Eesti AS, 2013.
20. Majandusaasta aruanne, Vaasan Baltic AS, 2014.
21. Majandusaasta aruanne, Vaasan Baltic AS, 2013.
22. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 2014. *Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014-2020*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://kasvustrateegia.mkm.ee/> [Kasutatud: 04.05.2016].
23. Miettinen, A., Teder, J., 2006. *Ettevõtlus I. Ettevõtlusest Ettevõtjatest Ettevõtluspoliitikast*. Tallinn: Tallinna Tehnikaülikooli Majandusteaduskond.
24. Monea, M., Gutà, A.J., 2011. The Relevance of the Performance Indicators in Economic and Financial Diagnosis. *Annals of the University of Petrosani, Economics*, 11(4), pp. 207-214. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.upet.ro/annals/economics/pdf/2011/part4/Monea-Guta.pdf> [Kasutatud: 12.04.2016].
25. Möller, L., 1998. *Ettevõtte majandusõpetus*. Tallinna Tehnikaülikooli Käsitsimajanduse Instituut.
26. Mets, T., Paes, K., Raudsaar, M., 2015. *Ettevõtlusest ja ettevõtlikkusest Globaalse Ettevõtlusmonitooringu uuring Eestis*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.riigikogu.ee/rito/index.php?id=16668> [Kasutatud: 20.03.2016].
27. PricewaterhouseCoopers Eesti, 2015. *Eesti maksusüsteem ettevõtjasõbralikkuselt 30*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.pwc.com/ee/et/press1/pressiteated/assets/pressiteated/pwc--eesti-maksususteem-ettevotjasobralikkuselt-maailma-30-.html> [Kasutatud: 02.05.2016].
28. *Raamatupidamiseseadus* (2016).
29. Raasiku Vallavalitsus, 2013 *Raasiku valla ettevõtluse, ettevõtlikkuse ja tööhõive edendamise arengukava 2013-2017*, [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.riigiteataja.ee/aktiivisa/4051/1201/3040/Raasiku%2520valla%2520ett-ev%25C3%25B5tluse%2520arengukava.pdf+%&cd=2&hl=et&ct=clnk&gl=ee> [Kasutatud: 27.04.2016].

30. *Rahvusvaheline raamatupidamisstandard IAS* (2008).
31. Randmaa, T., Raiend, E., Rohelaan, R., Kupp, A., Mägi, J., 2007. *Ettevõtluse alused*. Tallinn: SA Innove.
32. Rank, S., 2015. *Pariisi kliimalepe sündis*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.aripaev.ee/uudised/2015/12/13/pariisi-kliimalepe-sundis> [Kasutatud: 27.04.2016].
33. Rünkal, J., 2003. *Ärianalüüs*. Tallinn: OÜ Külim.
34. Statistikaamet, 2015. *Eesti Statistika Aastaraamat 2015* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.stat.ee/eesti-statistika-aastaraamat-2015-statistical-yearbook-of-estonia-esitlus-ajakirjanikele-29-juuli-2015/?highlight=aastaraamat> [Kasutatud 04.03.2016].
35. Statistikaamet, 2014. *Eesti Statistika Aastaraamat 2014* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.stat.ee/eesti-statistika-aastaraamat-2014-statistical-yearbook-of-estonia-esitlus-ajakirjanikele-25-juuli-2014/?highlight=aastaraamat> [Kasutatud: 04.03.2016].
36. Statistikaamet, 2015. *Mullu tööpuudus vähenes ja hõive kasvas* [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.stat.ee/90542> [Kasutatud: 27.02.2016].
37. Suppi, K., 2013, *Ettevõtlusõpik-käsiraamat*. Tartu: Kirjastus Atlex.
38. Teearu, A., koostas Krumm, E., 2005. *Ettevõtte finantsjuhtimine*. Tallinn: Kirjastus Pegasus.
39. *Tsiviilseadustiku üldosa seadus* (2015).
40. Tallinna Tehnika Ülikool, 1998. *Ettevõtte majandusõpetus* [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.lap.ttu.ee/erki/failid/konspekt/ettevotte_majandusopetus_tmj3330/tmj3330_luhikonspekt.pdf [Kasutatud: 22.04.2016].
41. TTÜ Kuressaare Kolledž 2006. *Edukas ettevõtlus ääremaal. Ettevõtluse käsiraamat*. Ellingtoni trükiagentuur.
42. *Tulumaksuseadus* (2016).
43. Udras, U., 2006. *Ettevõtte finantsanalüüs hoiab laeva kursil I osa*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.raamatupidaja.ee/uudised/2006/03/23/finantsanaluus-hoiab-laeva-kursil> [Kasutatud: 22.04.2016].
44. Udras, U., 2006. *Ettevõtte finantsanalüüs hoiab laeva kursil II osa*. *Raamatupidaja*, nr 4.

45. Ulst, E., Hanson, M., 1996. *Riigi Rahandus II*. Tartu. Tartu Ülikooli Kirjastus.
46. Vissak, T., Ettevõtluse jätkusuutlikkuse hindamise teoreetilised alused. Rmt:
Eesti arengu jätkusuutlikkuse regionaalsed probleemid: kollektiivne monograafia.
Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, lk 169-181.
47. *Äriseadustik* (2016).

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Joonis 1. Ettevõtte tegevust mõjutavad tegurid.	9
Joonis 2. Analüüsitavate ettevõtete valmistoodangu turu geograafiline jagunemine ..	22
Joonis 3. Analüüsitavate ettevõtete tooraine kulu oskaal müügikäibes	23
Joonis 4. Analüüsitavate ettevõtete üldhalduskulude osakaal müügikäibes	24
Joonis 5. Analüüsitavate ettevõtete varade struktuur 2013- 2014	26
Joonis 6. Analüüsitavate ettevõtete kohustused ja omakapital 2013.- 2014. aastal.....	27
Joonis 7. Analüüsitavate ettevõtete müügitulu ja ärikasum.....	28
Tabel 1. Majanduse põhinäitajad 2012-2014	20
Tabel 2. Finantssuhtarvud.	29

LISAD

Lisa 1. Majanduskeskkonna SWOT

Autori koostatud, Eesti Statistika Aastaraamat 2015 alusel.

Tugevused	Nõrkused
Hea geograafiline asend; ekspordiks vajalik taristu mere- õhu- ja maismaa transpordi näol; avatud majandus; hästi toimiv e-riik, ettevõtlusega alustamine lihtne; stabiilne majandus; olemas vajalik inimressurss-spetsialistid, oskustöölised; ettevõtlust soosiv maksusüsteem-reinvesteeritud kasum on maksuvaba;	Tugevalt mõjutatav väliskaubanduspartnerite ja teiste EL liikmesriikide käekäigust; Tugev palgasurve, kõrged tööjõumaksud, töötajate liikumisega seotud kulutused väljaõppele ;
Võimalused	Ohud
Laieneda Eesti siseturule ja naaberturgudele (Läti, Leedu, Venemaa)	Tööjõulise elanikkonna väljaränne.

Lisa 2. Vaasan Baltic AS SWOT

Autori koostatud ettevõtete Vaasan Baltic AS, Eesti Pagar AS, Fazer Eesti AS ja Cristella VT OÜ 2013. ja 2014. aasta majandusaasta aruannete alusel.

Näitaja	Vaasan Baltic SWOT- analüüs		Võrdlus ettevõtted		
	Sisemised tugevused	Sisemised nõrkused	Eesti Pagar	Fazer	Cristella VT OÜ
Sisenemine turule	Vaasan Baltic AS sisenes turule 2013. aastal	Vaasan Baltic AS sisenes turule 2013. aastal	Turul olnud aastast 2004	Alustas tegevust 1993. aastal.	Sügavkülmutatud pagaritooteid tootnud aastast 2004
Tehnoloogia	Kasutab bake-off tehnoloogiat. Külmutatud pagaritoodetele keskendumine lubab tootmisettevõttes paremini oma tegevust planeerida. Tänu pikemale säilivusajale saab korraga valmistada suuremaid koguseid ning kasutada efektiivsemalt seadmeid ning sisendressursse.	Oskustööjõu puudus	Kasutusel sarnane tehnoloogia	Kasutusel sarnane tehnoloogia	Kasutusel sarnane tehnoloogia

Lisa 2 jätk

Toodang	Sügavkülmutatud pagari- ja kondiitritooted	Tooted kohalikule turule	Leiva-saiatooted, kondiitritooted ning sügavkülmutatud pagaritooted	Leiva-saiatooted, külmutatud pagaritooted	Sügavkülmutatud pagaritooted
Investeeringud	Põhivara soetamisel on kasutatud võõrkapitali	Põhivara soetamisel on kasutatud võõrkapitali	Põhivara investeeringuid on finantseeritud nii võõr- kui omavahenditega	Põhivara investeeringuid on finantseeritud nii võõr- kui omavahenditega	Põhivara investeeringuid on finantseeritud nii võõr- kui omavahenditega
Hõivatute arv	2014.a.seisuga oli 128 töötajat, tööjõukulu kokku 2194152 €	Tootmismahdade suurendamine olemasoleva personaliga raske	2014.a seisuga 218 töötajat ja tööjõukulud kokku 3 547 378 eurot	2014.a seisuga 177 töötajat, tööjõukulud kokku 3 490 621 eurot	2014.a seisuga 246 töötajat, tööjõu kulu 3 094 080 eurot
Müügitulu	Müügitulu 1 hõivatu kohta 125510,9	16 065 390 eurot müügitulu	38 161 853 eurot. Müügitulu 1 töötaja kohta 175054,4 eurot	18 471 919 eurot ja müügitulu ühe töötaja kohta 104361,12 eurot	21 189 093 eurot. Müügitulu 1 töötaja kohta 86 143,52 eurot
Tooraine kulu	Praagi ja jäätmete vähesus tootmise käivitamisel.	7 976 249€, moodustades 49,65% müügitulust	70% müügitulust	52,62% müügitulust	47,5% müügitulust
Üldhalduskulud	Üldhalduskulud 726 793€, moodustades 4,5% müügituludest		müügitulust 6,03%	26,63% müügitulust	4,5% müügituludest

Lisa 2 jätk

Müügi-tulu geograafiliste piirkondade lõikes	Toodangust 83,14% turustatakse Rootsi ja 16,29% Soome	Müügitoodangust 0,5% turustatakse Eestis; 0,01% Lätis ja Leedus	97% toodangust turustatakse Eestis ning 2,8% Euroopa Liidus	96% toodangust turustatakse Eestis ja 7,92% Euroopa Liidus	80,57% toodangust turustatakse Eestis, 18,34% Euroopa Liidus ning 1,08% väljaspool Euroopa Liitu
--	---	---	---	--	--

Lisa 3. Analüüsitavate Ettevõtete finantsnäitajad

Autori koostatud. Ettevõtete finantsnäitajad Vaasan Baltic AS, Eesti Pagar AS, Fazer Eesti AS ja Cristella VT OÜ 2013. ja 2014. aasta majandusaasta aruannete alusel.

Ettevõtte nimetus	Ettevõtete finantsnäitajad eurodes										
	Majandus- aasta	Raha	Nõuded ja ettemaksud	Varud	Põhivara	Lühiaja- lised kohus- tused	Pikaajalised kohustused	omakapital	Müügikäive	Kasum	Bilansimaht
Vaasan Baltic AS	2013	340946	689118	706674	18772760	20582156	0	-72658	8249419	-1192527	20509498
	2014	1 276 708	1402354	623558	17778721	19618806	0	1462535	16065390	1035193	21 081 341
Eesti Pagar	2013	423462	3308894	835318	10637212	4562676	1219893	9422317	34948744	966861	15204886
	2014	63837	4103118	1282476	12477126	5418608	2075123	10432826	38161853	1010509	17926557
Fazer	2013	695757	2365911	916232	6587399	3144388	1283871	6137040	19727237	-521198	10565299
	2014	842678	2150942	984581	4275206	2641276	1280032	4332099	18471919	-1804941	8253407
Cristella VT OÜ	2013	668760	923950	1340435	7778475	2083844	1878020	6749756	15771372	2011930	10711620
	2014	151893	2313624	1570535	11368408	3260583	2430325	9713552	21189093	2963769	15404460

Lisa 4. Bilansi horisontaalanalüüsid

Autori koostatud. Ettevõtete Vaasan Baltic AS, Eesti Pagar AS, Fazer Eesti AS ja Cristella VT OÜ 2013. ja 2014. aasta majandusaasta aruannete alusel.

Ettevõtte nimi	Majandusaasta		Raha	Nõuded ja ettemaksud	Varud	Põhivara	Lühiajalised kohustused	Pikaajali. kohustused	oma-kapital	Bilansi-maht
Vaasan Baltic AS	2014	%	274,5	103,5	-11,7	-5,3	-4,6	0	-2112,9	2,8
		absoluutsumma	935 762	713 236	-83 116	-994 039	-963 350	0	1 535 193	571 843
Eesti Pagar AS	2014	%	-84,9	24,0	53,5	17,3	18,7	70,1	10,7	17,9
		absoluutsumma	-359 625	794 224	447 158	1 839 914	855 932	855 230	1 010 509	2 721 671
Fazer Eesti AS	2014	%	21,1	-9,1	7,5	-35,1	-16,0	-0,3	-29,4	-21,9
		absoluutsumma	146 921	-214 969	68 349	-2 312 193	-503 112	-3 839	-1 804 941	-2 311 892
Cristella VT OÜ	2014	%	-77,3	150,4	17,2	46,1	56,4	29,4	43,9	43,8
		absoluutsumma	-516 867	1 389 674	230 100	3 589 933	1 176 739	552 305	2 963 796	4 692 840

Lisa 5. Analüüsitavate ettevõtete 2013. ja 2014. aasta kasumiaruanded

Autori koostatud. Ettevõtete Vaasan Baltic AS, Eesti Pagar AS, Fazer Eesti AS ja Cristella VT OÜ 2013. ja 2014. aasta majandusaasta aruannete alusel.

Kaumiaruande kirje	Ettevõtte nimetus							
	Vaasan Baltic AS		Eesti Pagar AS		Fazer Eesti AS		Cristella VT OÜ	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Müügitulu	16 025 322	8 236 605	38 161 853	34 948 744	18 471 919	19 727 237	21 189 093	15 771 372
Muutus %	94,5	0	9,2	0	-6,3	0	34,3	0
Muud äritulud	40 068	12 814	33 153	19356	14 004	51 339	42 738	14 081
Valmistoodangu muutus	0	0	15 047	4816	0	0	256 723	151 975
müüdnud toodangu kulu	-13 421 047	-8 459 194	-30 276 625	-27 570 226	-9 804 229	-10 515 364	-13 587 391	-10 293 257
Muutus %	58,7		8,9	0	-6,762819	0	32,00283	
Brutokasum	2 644 343	-209 775	7 933 437	7402690	8 681 687	9 263 212	7 901 197	5 644 171
Turunduskulud	-760 047	-404 655	0	0	0	0		
Üldhalduskulud	-726 793	-473 526	-6 871 425	-6406819	-10 464 050	-9 759 071	-4 823 331	-3 469 666
Muutus %	53,4		7,2	0	7,2	0	39	
s.h tööjõukulud	-2 194 152	-1 525 423	-3 547 378	-3 065 776	-3490621	-3 497 398	-309 080	-2 185 533
Muud ärikulud	200	-2	-58 522	-48 558	-133	-7 883	-30 116	-40 832

Lisa 5 jätk

Ärikasum	1157703	-1 087 958	1 003 481	947313	-5273109,1	-4001140	2738709,37	-51860
Ärikasumi marginaal	7,224211	-13,2088	2,62954	2,710578	-28,54663	-20,28231	12,92474	-0,328824
Kasum tütarettevõtete aktsiad	0	0	0	0	0	0	0	2222
Finantstulud/kulud	0	0	7028	19548	102	0	5	2
Intrassikulud	-122510	-104569	0	0	-22554	-17456	-83925	-123967
Kasum enne maksustamist	1035193	-1192527	1010509	966861	-1804941	-521198	2963796	2011930
Aruandesta kasum/kahjum	1035193	-1192527	1010509	966861	-1804941	-521198	2963796	2011930

Lisa 6. Analüüsitavate ettevõtete rahavoogude aruanded 2013. ja 2014. aastal.

Autori koostatud. Ettevõtete Vaasan Baltic AS, Eesti Pagar AS, Fazer Eesti AS ja Cristella VT OÜ 2013. ja 2014. aasta majandusaasta aruannete alusel.

	Vaasan Baltic AS		Eesti Pagar AS		Fazer Eesti AS		Cristella VT OÜ	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Rahavood äritegevusest	0	0	0	0	0	0	0	0
Ärikasum (-kahjum)	1 157 703	-1 087 958	1 003 481	947 313	-1 782 489	-503 742	3 047 716	2 133 673
Korrigeerimised	0	0	0	0	0	0	0	0
Põhivara kulum ja väärtuse langus	1 834 837	1 293 722	1 020 813	1 439 366	2 053 835	937 961	775 585	801 785
Kasum/kahjum põhivara müügist	0		-28 461	-16 723	-12 525	-4 692	-21 375	4 359
Muud korrigeerimised	0	0	0	0	0	0	0	1 164 798
Kokku korrigeerimised	1 834 837	1 293 722	992 352	1 422 643	2 041 310	933 269	754 210	1 970 942
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksude muutus	-713 236	14 380	-410 844	-179 964	214 968	366 402	-1 416 383	144 320
Varude muutus	83 116	-706 674	-447 652	532 523	-68 349	-273 952	-230 100	-300 270
Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksude muutus	54 427	1 193 937	1 315 909	-1 539 864	-350 421	101 671	737 317	-1 003 776
Laekunud intressid	0	0	88 122	183	0	0	5	0
Makstud intressid	0	0	0	0	0	0	-7	-96
Laekumised sihtfinantseerimisest	0	0	0	0	0	0	21 363	1 237 033
Kokku rahavood äritegevusest	2 416 847	707 407	2 541 368	1 182 834	55 019	623 648	2 914 121	4 181 826
	0	0	0	0	0	0	0	0
Lisa 6 jätk	18	-9 268 160	-1 828 552	-1 062 813	-231 075	-307 427	-3 148 613	-2 155 475
Laekumised põhivara müügist	0	0	30 000	40 352	349 269	11 590	31 084	244 795
Netorahavood tütarettevõtjate soetamisel	0	0	0	0	0	0	0	40 022

Antud laenud	0	0	-180 000	0	0	0	0	0
Antud laenude tagasimaksed	0	0	0	1 060 000	0	0	0	0
Laekunud intressid	0	0	0	0	102	156	0	2
Laekumised sihtfinantseerimisest	0	802 247	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0	0
Kokku rahavood investeerimisest	-840 798	-8 465 913	-1 978 552	37 539	118 296	-295 681	-3 117 529	-1 870 656
Rahavood finantseerimisest	0	0	0	0	0	0		
Saadud laenud	850 000	7 895 000	0	0	0	0	0	950 000
Saadud laenude tagasimaksed	-1 400 000	0	-199 992	-199 992	0	0	0	-2 010 000
Arvelduskrediidi muutus	0	0	0	0	0	0	176 028	-329 326
Kapitalirendi tagasimaksed	0	0	-681 291	-703 598	0	0	-453 819	-260 780
Makstud intressid	-90 287	-100 632	-41 158	-69 250	-26394	0	-35 668	-36 099
Kokku rahavood finantseerimisest	-640 287	7 794 368	-922 441	-972 840	-26394	0	-313459	-1 686 205
Kokku rahavood	935 762	35 862	-359 625	247 533	146 921	327 967	-516 867	624 965
Raha perioodi algul	340 946	305 084	423 462	175 929	695 757	367 790	668 760	43 795
Raha muutus	935 762	35 862	-359 625	247 533	146 921	327 967	-516 867	624 965
Raha perioodi lõpus	1 276 708	340 946	63 837	423 462	842 678	695 757	151 893	668 760